

SOCIETATEA DE MÂINE

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ PENTRU PROBLEME SOCIALE ȘI ECONOMICE
CUPRINZÂND ȘI BULETINUL SECȚIEI SOCIAL-ECONOMICĂ A „ASTREI“

Anul II

Comitetul de direcție: V. Goldiș, D. Gusti, M. Popovici, G. Bogdan-Duică,
I. Lupaș, O. Ghibu, M. Șerban, N. Ghiulea, V. C. Osvadă și Ion Clopoșel

Număr

N-rii

dublu

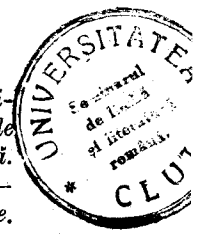
30 și 31

C L U J, DUMINECĂ 26 IULIE și 2 AUGUST, 1925

Lei 20

C U P R I N S U L :

- ACTUALITĂȚI: O reconciliere Ion Clopoșel
Trei calități H Trandafir
- POLITICA EXTERNĂ: Ultima formulă a pactului de pace și
siguranță N. Dașcovici
- PROBLEME SOCIALE: Utopie și utopiști (C. Flammarion) Gavril Todica
- ÎNVAȚĂMÂNT, EDUCAȚIE: Bacalaureatul G. Bogdan-Duică
- Grădina botanică a Universității din Cluj Ion Clopoșel
- BIOPOLITICA: Ocrotirea copiilor în institut Dr. Axente Iancu
- Campania pentru combaterea sifilisului în județele
ardelene Dr. Dom. Stanca
- Unde ne căutăm sănătatea? Dr. A. Crăciunescu
- CRONICA MEDICALĂ: Primul congres general pentru pro-
tecția copiilor la Geneva. — Ocrotirea copiilor aban-
donați în Ardeal. — Tratatamentul tuberculozei; o nouă
metodă. — S'a descoperit baccilul cancerului. —
Femeile reîntineresc Dr. Axente Iancu
- DISCUȚII LITERARE: Despre „Luceafărul“ lui Eminescu G. Bogdan-Duică
- PROBLEME FINANCIARE: Sistematizări monetare Dr. Jinga
- BULETINUL SECȚIEI SOCIAL-ECONOMICĂ A ASTREI:
Drumul Astrei Ion Clopoșel
- Săptămâna economică-financiară: Expresse internațio-
nale. — Comerț cu Rusia. — Împrumuturi agricole. —
Creditul industrial. — Comerț și cultură — Excedent
bugetar. — Vinurile Banatului și Crișanei. — Comer-
cializări — Naționalizări N. Ghiulea
- CRONICI CULTURALE ȘI ARTISTICE: România la două
expoziții internaționale. — Cărți, reviste, ziare (N. Tolu:
Ce datorește democrația de azi Franței. — Năzuința.
— Lamura) B. & B.
- CRONICI DIVERSE: Pro Domo. — Drumuri noi în Jugoslavia. — Cursurile dela Văleni-
de-Munte. — Ce se petrece la I. O. V. regionala Cluj. — O expoziție a școlilor de
ucenici. — Pentru monumentul lui Eminescu în Capitală. — Cea mai prețioasă lectură.
— Aniversarea lui Ioan Huss în Cehoslovacia. — Extracție industrială de radium. —
Polonia și Evreii. — Una dintre datorii. — Redacționale și administrative. — Bibliografie.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: CLUJ, PIAȚA UNIRII NR. 8
Abonamente: pe un an 600 lei. — Autorități și întreprinderi particulare 1000 lei. Funcțio-
narii publici, preoții și învățătorii 500 lei. Pentru streinătate, abonamentele sunt îndoite.
In America 10 dolari. Abonamentele se plătesc înainte, pe cel puțin o jumătate de an

Publicația predilectă a celor cari vor să țină pas cu vremea este SOCIETATEA
DE MÂINE: citiți-o și recomandați-o și altora!

Articlii de modă pentru bărbați, mărunțișuri, ciorapi, porțelan și sticlărie, cărucioare pentru copii și jucării, se pot afla în asortimentul cel mai mare și mai ieftin în Magazinul nostru.

GRATIS

puteți avea **3500 Lei**, dacă veți cumpara orice la

Magazinul Parisien S. A.
Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 12

deoarece Direcțiunea Magazinului Parisien S. A. a decis, ca să restituie cumpărătorilor săi o anumită cotă din venitul firmei și anume, în ziua de 25 a fiecărei luni

va trage la sorti în prezența notarului public 3 obiecte de valoare

puse la vedere publică în vitrina firmei și obiectul, ori contravaloarea acestuia, îl predă câștigătorului norocos.

Bilete de loterie se vor da gratuit în magazinul nostru fiecărui cumpărător.

SCHMOLL-PASTA
CREMĂ RENUMITĂ DE GHETE — BRAȘOV

FABRICA DE PIELARIE
GHETE, CURELE
DE TRANSMISIE

PIELARIE FINA

FRAȚII
RENNER

: & Co. :

S. A. — C L U J

ADRESA TELEGRAFICA :
„ D E R M A T A ”

ARONSON

Mare casă de expediție și transport, cu legăturile cele mai sigure în țară și streinătate

Firmă veche de perfectă încredere

BRAȘOV, Piața Libertății

(casa veche a Sfatului orașenesc)

Târgul de Mostre

și Expoziția

de Mobile din Arad

ARAD 1—10 August 1925

75% reducere pe C. F. R.

Expoziție agricolă
Concerte, reprezentații teatrale și Radio
Festivaluri sportive
Congrese ale țării, etc.

PENTRU REZERVOARE

DE TOT FELUL - DE TOATE DIMENSIUNILE
PENTRU TOATE LICHIDELE
CEREȚI OFERTE LA

„ASTRA”

ASTRA PRIMA FABRICA ROMÂNĂ DE VACUANE SI MOTOARE SA
UZINELE IN ARAD - DIR. GEN. IN BUCURESTI STR. L. CATARGIU 11.

SOCIETATEA DE MÂINE

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ PENTRU PROBLEME SOCIALE ȘI ECONOMICE

Editor și redactor-șef:
ION CLOPOȚEL

REDACȚIA:
PIAȚA UNIRII 8 - TELEFON 308
CLUJ, DUM. 26 IULIE și 2 AUG. 1925

Anul II Nrii 30 și 31
NUMĂR DUBLU: LEI 20

O RECONCILIERE

Regatul jugoslav respiră acum liniștit. Înțelepciunea politică a conducătorilor lui a reușit să pună capăt unei lungi și dureroase crize politice care a sfâșiat viața statului întregul șir al anilor de după proclamarea unității sârbo-croato-slovene. Criza a luat sfârșit prin constituirea unui guvern în care Serbia veche și Croația sunt reprezentate prin cele mai puternice organizațiuni politice. Popularul partid al radicaștilor, adică al țărăniștilor croați a căzut de acord cu partidul radical sârbesc asupra rezolvirii problemelor de Stat acceptând formarea guvernului comun.

Simțim o bucurie sinceră alături de populația regatului vecin care a fost viu impresionată de curmarea crizei atât de dăunătoare. Incercăm un simțământ natural de mulțumire sufletească asistând la această scuturare de sub povara luptelor intestinale, fratricide. Tensiunea dintre puternica provincie Croația și vechea Serbie era de natură a stăvilă orice progres intern, orice încercare de consolidare a patriei jugoslave. Bunul simț al șefilor de partide a ieșit însă biruitor, înfrângându-și tendințele de exclusivism pătimăș și luând calea compromisurilor roditoare.

Importantul eveniment din Jugoslavia nu poate rămâne nerelevat la noi, dintr'un întreg motiv: întâiu pentru că ne interesează viața oricărui popor și nu putem decât aplauda biruirea dificultăților în calea ascensiunii lui, apoi pentru că sunt situațiuni foarte asemănătoare între Jugoslavia și România prin faptul că s'au încorporat într'un singur stat provincii mari, și în sfârșit pentru că orice întărire a vreunui stat amic, cu atât mai mult că ne este

vecin, are drept consecință a întărire pentru noi înșine. Intreita semnificație nu ne poate scăpa, în cazul dat, ci o subliniem cu deosebită satisfacție.

Nu laturea politică ne încălzește, ci eficacitatea ce o are un eveniment politic asupra vieții publice. Prosperitatea economică, asigurarea condițiilor de înflorire pentru instituțiunile culturale și sociale, atârnă în mare măsură dela impulsul politic ce-l dau conducătorii statului.

Câte energii nu se pierd în măcinarea surdă a luptelor de partide, fiind răpită acea liniște și pace socială neapărat necesare înfrupării civilizației! Jugoslavia respiră acum liniștită. Și în sinea noastră, cu toții ne facem reflecțiile asupra stărilor dela noi, cari într'o bună zi trebuie să aibe aceeaș soartă: un act de înțelepciune politică să producă desnodământul așteptat prin încetarea epizoadei de încordare între provinciile românești. Să se producă și la noi marele act de reconcilianție între vechiul regat și teritoriile noi, să înceteze robia neajunsurilor și nemulțumirilor actuale! Mocnirea îndușmăniților nu este în favoarea nimănui. Supapa de siguranță nu poate fi decât o fășie apropiere între șefii organizațiilor populare de partide o înțelegere și o colaborare a lor la guvern.

O provincie atât de prosperă și industrială ca Ardealul este împinsă în pasivitate, ori multiseclara pasivitate se știe cât ne-a stricat și ne-a înlănțuit puterile.

Pasivitatea este echivalentă unui minorat politic, însă timpul nostru de progresată democrație nu mai tolerează asemenea subalternizare. Pasivitatea ne

dezarmează, ne sufocă, ne umilește, omoară în noi orice stimul de progresării, Toți cei ce se consacră culturii, muncii sociale constructive, restaurării economice sunt descurajați de jena politică în care ne găsim. Nu facem nici o politică și tocmai această independență ne dă curajul să ne spunem tare cuvântul, să strigăm ceea ce ne doare. Ardealul n'a greșit cu nimic, nici Basarabia, pentru a fi ținute în izolare, îndepărtate dela guvernarea efectivă a statului.

Gestul Jugoslaviei deșteaptă speranțe și la noi.

Este edificător și ne deschide ochii asupra uriașei importanțe pentru consolidarea României întregite a reconcilierii provinciilor cu regatul vechiu.

Serbia veche își permisesese o serie întreagă de nenorocite persecuțiuni pentru a forța unificarea cu Croația. Experimentările însă au dat greș, căci s'a văzut clar ca lumina zilei că nu poate fi zdrobită voința de fier a croaților de a rezista și a-și cere cu încăpăținare dreptul de a participa la îndrumarea statului întregit. Croația a exercitat o veche autonomie provincială încă sub unguri și nu se putea lăsa privată de libertățile de odinioară, dimpotrivă era foarte justă tendința sa ca în țara liberă să aibe un rol mai complex, o reprezentanță mai largă în viața de stat. Șovinismul sârbesc împinsese la disperare pe croați. Partidul țărănesc se declarase republicanist și n'a pregetat într'o bună zi să întredină legături directe cu democrațiile apusene și cu internaționalele socialiste. Ștefan Radici a întreprins călătorii menite să denigreze regatul jugoslav, să înfățișeze

POLITICA EXTERNĂ

ULTIMA FORMULĂ A PACTULUI DE PACE
ȘI SIGURANȚĂ EUROPEANĂ

Serbia ca pradă a unui autocratism feroce și în opoziție cu năzuințele de progres ale Croației. La un moment dat se părea că separarea Croației este o chestiune de timp și se aștepta semnalul unor convulsii interne de proporțiile unui războiu civil.

Nimic nu s'a întâmplat din toate acestea. Coarda n'a fost întinsă la nesfârșit. S'a revenit, prin tratative angajate cu stăruință și abilitate între radicali și țărăniști. Republicanismul n'a mai fost ireconciliabil cu monarhismul. Constituirea guvernului radical-țărănist însemnează unirea reală, de fapt și pentru totdeauna dintre Croația și Serbia veche. Șeful partidului țărănesc d Ștefan Radici a putut să exclame la eliberarea din temniță în fața publicului: „lăudat fie Dumnezeu, naștina și regele”, ca semnul decisiv al răspândirii noi în viața organică a regatului jugoslav.

Revenirea d-lui N. Pasici, ca reprezentantul tipic al expansiunii centraliste sârbești, este demnă de toată lauda. Poate că în destinderea situației să fie chiar mâna regelui care a dat dovadă de sagacitate politică, încercând o guvernare democratică Davidovici și care se va fi convins că o soluție definitivă nu se poate obține decât răsămându-se pe partidele populare.

Indiferent al cui va fi meritul, evenimentul este de o însemnătate covârșitoare și are ecou în toată străinătatea.

ION CLOPOTEL

„Drumuri noi în Jugoslvia.“ — Ne pare foarte bine că putem citi în *Prager Presse* dela 16 Iulie un articol de fond, care vine în sprijinul tezei noastre pusă în fruntea numărului de față de a sublinia importanța marelui eveniment politic de reconciliere dintre Serbia veche și Croația. Atitudinea nouă a lui Pasici este de o importanță istorică, ea însemnează în istoria recentă a Jugoslaviei o încheiere a perioadei de luptă în politica internă și în acelaș timp și începutul unei noi și puternice dezvoltări, care va duce la o unificare reală a statului mărit în 1918 al tuturor slavilor de sud. Prager Presse remarcă eșecul formidabil al centralismului sârbesc și efectul nul al legiferărilor fără concursul Croației.

♦♦♦♦♦
♦ Răspândiți Societatea de Maine ♦
♦♦♦♦♦

Observatorul serios și înțeleghător al evenimentelor internaționale nu poate să nu recunoască un fapt evident și anume că, dela ultima adunare a Societății Națiunilor, trăim cele mai însemnate momente pentru pacea și siguranța europeană. Mai însemnate chiar decât momentele istorice — deși au durat câteva luni — ale întocmirii noului statut al păcii generale prin tratatul de Versailles.

Căci, precum am mai scris-o și voi repeta mereu, în 1919, la Paris, se stabilea noua orânduire internațională după victoria dobândită, pe când astăzi toate eforturile tind să garanteze respectul acelei orânduirii în interesul păcii generale și să împiedice orice nouă izbucnire războinică pentru răsturnarea regulamentului stabilit. Câștigarea păcii constituie scopul suprem în vreme de război, dar asigurarea și garantarea păcii, împotriva unui nou război, este o operă cu mult mai însemnată și mai rodnică. Europa în genere și națiunile învingătoare în special, nu fac, dela 1919 până astăzi, decât să urmărească garantarea păcii și evitarea unui viitor război.

La aceasta se rezumă, în câteva cuvinte, problema siguranței Statelor despre care am mai vorbit în coloanele revistei noastre. Dar de atunci problema s'a desfășurat progresiv și astăzi s'ar părea că siguranța este aproape garantată prin ultima formulă de pact anglo-francez limitat la frontierele occidentale, dar lăsând Franței libertatea de a garanta siguranța celorlalte frontiere din Europa centrală și răsăriteană, alături de alianțele regionale locale și de prevederile art. 10 din pactul Societății Națiunilor.

Eșecul efortărilor dela Geneva

În cadrul silințelor pentru garantarea păcii și siguranța Statelor, protocolul de arbitraj obligator dela Geneva va rămâne un act de o valoare istorică fără pereche, spre care omenirea se va întoarce totdeauna cu respect tocmai în clipele cele mai grele de suferință și îngrijorare.

Fără să repetăm ce am mai scris, protocolul constituia o fericită pre-

zizie și o completare a pactului Societății Națiunilor, în special a dispozițiilor cuprinse în art. 10 pentru *garantarea independenței politice și apărarea integrității teritoriale* a membrilor împotriva oricărui act de agresiune. Dar protocolul a căzut în împrejurările bine cunoscute *) și orice regrete sau lacrimi pentru insuccesul generoaselor efortări, făcute la Geneva sub patronajul D-lor Macdonald și Herriot, sunt zadarnice.

Viața fiind o continuă mișcare, alte efortări și gesturi au trebuit să-i urmeze protocolului, direct sau indirect influențate de aceiași idei conducătoare, iar față de aceste efortări sau gesturi noi nu putem și nu trebuie să rămânem streini ori neînțeleghători.

Propunerea generală de pact

În Martie a. c., de îndată ce punctul de vedere englez, presimțit încă dela precedentă sesiune a Consiliului S. N. la Roma, a fost precizat prin declarațiile D-lui Chamberlain, Germania a făcut un gest aproape senzațional. Prevenind rezervele și criticele opiniei engleze la adresa protocolului de Geneva, ca pact de siguranță *generală*, guvernul german a lansat formula unui pact de siguranță *limitată* numai la frontierele europene din Occident, adică mai precis la frontiera ce interesează imediat imperiul britanic.

Ținând seamă de psihologia poporului german manifestată cu prilejul războiului mondial, propunerea aceasta era menită să fie, din punctul de vedere diplomatic, un adevărat tun de 42 — „dicke Bertha” — împotriva presupusului imperialism francez.

Oferind garanția și siguranța frontierelor occidentale din Europa, singurele de care se preocupă cu înțelegere și interes opinia engleză, Germania făcea gestul generos al renunțării în Apus, dezarma cele mai întemeiate bănueli de revanșă și rezerva restul frontierelor, din centrul și răsăritul vechiului continent, libertății de acțiune nestingerită și puterii de influență germanică. Dacă formula „Drang nach

*) Vezi *Societatea de Maine* No. 10, 8 Martie 1925.

*) *Societatea de maine* No. 21-22 la 24 și 31 Mai 1925: «Cum a căzut protocolul dela Geneva».

Osten“ fusese cândva una din cauzele principale ale marelui război, prin pactul german de siguranță occidentală orientul trebuia să devină dintr'odată, un câmp de vânatoare rezervat. Victorie diplomatică și politică mai mare nu s'ar fi putut râvni nici chiar prin cea mai hotărâtoare biruință militară în războiul 1914—918!

Doă categorii de frontiere

Dar socoteala de acasă nu se potrivește totdeauna cu cea din târg și lovitura cea mare pregătită la Berlin n'a putut produce, la Paris, efectul așteptat.

Din primul moment și aproape fără protestările instanțelor ce s'au rostit la Varșovia și Praga — din nenorocire Bucureștii par lipsiți și de glas și de păreri în marile probleme de politică europeană!—Parisul a înțeles scopul propunerii și a restabilit adevărul.

E posibil oare? Europa să fie împărțită în două, după cum este vorba de Occident sau de rest? Într'o parte frontiere garantate, în cealaltă frontiere negarantate, lăsate la voia întâmplării sau la capriciul lovirilor de surpriză ori al dușmanilor noului regulament?

Dar vorbind serios de garanție și siguranță, trebuie să recunoaștem cu toții, că tocmai în Europa centrală și răsăriteană este mai slabă garanția ordinii internaționale și a respectului tratatelor fiindcă, în partea aceasta, noul regulament al păcii a adus cele mai mari schimbări politico-teritoriale. Dacă i vorba de garanție și stabilitate, apoi nevoia acestora se resimte mai mult tocmai în acea parte a Europei, pe care propunerea germană o excludea din pactul oferit Apusului.

Opera, într'adevăr mare, de dreptate și echitate internațională, săvârșită prin pacea generală, privește, în deosebi, Europa centrală și răsăriteană. A lăsa tocmai aceste părți din continentul vechiu în afara pactului de garanție, însemnează a nărui, dintr'odată și 'n chip ușuratec, tot ce s'a clădit cu pagube incalculabile și cu jertfa milioanele de morți!

Solidaritatea noului regulament internațional ca și a tuturor tratatelor păcii generale face din întreaga operă un tot indivizibil, de unde și formula d-lui Poincaré că „a nesocoti un tratat însemnează a le călca pe toate“.

Angajamentele Franței și siguranța în etape

Dar mai mult decât de cadrul politic general și principial, opinia franceză era ținută și prin obligații precise ca să nu cadă în cursa propunerii de pact german.

Într'adevăr, garanția tratatului de Versailles stă nu atât în Societatea Națiunilor, conform art. 10 din pact, sau în semnătura engleză, cât mai alese în semnătura Franței și'n obligațiile de dezarmare impuse Germaniei. Și fiindcă toate tratatele sunt solidare, garanția lor pentru fiecare 'luat în parte și pentru toate la oaltă, o avem în forța proprie a fiecărui Stat semnatar și'n semnătura Franței. Alături, însă, de aceste obligații generale la respectul tratatelor, Franța a încheiat alianțe speciale cu Polonia și cu Cehoslovacia pentru a asigura, și mai bine și mai precis, respectul tratatului de Versailles împotriva oricărei încercări de revizuire violentă din partea Germaniei.

Siguranța Europei, în etape și prin alianțe între cei direct interesați, a urmat această ciudată și totuși, firească evoluție: a început cu Ungaria și Bulgaria prin sistemul Micei Antante, a continuat cu Germania, prin alianțele franco-poloneză și franco-cehoslovacă, și va sfârși cu Rusia prin alianța româno-poloneză și prin cele ce vor urma în afară de cadrul regional al înțelegerilor baltice.

La început, primejdiile cele mai imediate și mai mari, pentru pace, erau în Europa centrală și 'n Balcani prin efectul schimbărilor revoluționare de frontiere, cât și prin condițiile specifice acestor regiuni totdeauna turburate. Mica Antantă s'a constui repede ca o măsură de prevedere din partea celor imediat și direct interesați.

Primejdia germană, mai puțin iminentă la început, dar mai serioasă și mai permanentă în decursul anilor următori, a condus la identice măsuri de siguranță.

În sfârșit, față de Rusia, pusă la pământ prin revoluție, măsurile de siguranță și de prevedere nu s'au schițat decât abia mai târziu și sunt în curs de stabilire pe măsură ce republica sovietică pare a deveni o primejdie pentru pacea europeană.

Pactul occidental, garanția franceză pentru rest și Societatea Națiunilor.

Desigur, nu putem intra în toate amănunțele desbaterilor însă în curs cu privire la pactul de garanție occidentală. Din tratativele franco-angleze pe deoparte, din schimbul de note diplomatice franco-german pe de alta, ca și din declarațiile oamenilor de stat conducători în Italia, rezultă că pactul de siguranță pentru frontierele occidentale franco-belgo-germane, nu va lăsa negarantate celelalte frontiere din restul Europei, despre cari am dovedit că au și mai multă nevoie de garanție.

Pentru Occident, într'adevăr, propunerea inițială germană este pe cale de înlăptuire sub forma unui pact de garanție între Franța, Belgia și Germania cu participarea Angliei, adică în patru.

Pentru restul frontierelor europene, Franța își păstrează întreaga libertate de intervenție, conform angajamentelor anterior contractate, fără ca, prin aceasta, Anglia să se poată considera liberă de garanția dată în Occident. Cu alte cuvinte, orice agresiune germană, pe frontierele din centrul sau răsăritul Europei, lasă Franței libertatea deplină de intervenție garantatoare, în sensul tratatelor existente cu Polonia și Cehoslovacia, fără ca

C E A M A I P R E Ţ I O A S Ă L E C T U R Ă

vara, când intelectualul cel mai apăsător de greutatea vieții își caută un loc de odihnă și recreație la sat sau în stațiuni balneo-climaterice, cea mai folositoare și mai potrivită i-o dau paginile medicale. Cu toții ne întoarcem privirea spre noi înșine și căutăm să ne refacem sănătatea, să ne recăștigăm energia pierdută în munca istovitoare de birou sau să ne gândim la ravagiile boalelor sociale.

Această necesitate ne-a îndemnat ca în cursul verii să înmulțim paginile sănătății publice, chiar numărul de față este atât de bogat în această materie. Societatea are o bogată informație din domeniul asistenței infantile, al flagelului sifilisului, al balneologiei, al evenimentelor doctoricești. Sezonul este cel mai propriu pentru o meditare îndelungă și aprofundată asupra problemelor biopolitice, ce ating atât pe cei ce-și văd de sănătate, cât și pe poporul nostru în genere, apoi pe copiii părăsiți.

Anchetele d-lor dr Ax. Iancu, dr D. Stanca și dr Crăciunescu vor fi desigur foarte bine primite de publicul nostru însemnând o reală contribuție la cunoașterea unor aspecte mult puțin ascunse atenției lumii mari.

PROBLEME SOCIALE

ETAPELE VIITORULUI

să-i răpească sprijinul Angliei, ca garantă, în cazul când ar izbucni cu Germania și un conflict pe frontiera occidentală. Intervenția franceză împotriva Germaniei, pentru garantarea frontierelor din centrul și răsăritul vechiului continent, nu va fi privită în nici un caz ca un act de agresiune al Franței și, prin urmare, Anglia va garanta mai departe frontiera franco-germană.

Formula aceasta de pact, între Franța și Anglia, va trebui completată prin intrarea Germaniei în Societatea Națiunilor ca să-și asume toate obligațiile din pact și, la caz de violare să i-se poată aplica sancțiunile.

Condiția pentru venirea Germaniei în mijlocul Societății Națiunilor constituie un supliment de garanție prin subscrierea obligațiilor decurgând din art. 10 (al pactului) privitor la „integritatea teritorială” și „independența politică” a membrilor, cât și a celorlalte obligații sancționate din art. 11—16 al pactului interzicerea războiului în termenii de pacificare, recursul la arbitraj sau la Consiliu, acceptarea prealabilă a sancțiunilor prevăzute).

Fiindcă este evident, pentru cauza păcii, Germania în afară de Societatea Națiunilor poate fi mai primedioasă, decât înăuntrul.

Pactul de siguranță occidentală, propus de Germania în Martie a. c. și adaptat situațiilor care s'au creiat dela pacea generală până astăzi, precum și stării de spirit a opiniei engleze, este menit, în ultima lui formă, să garanteze toate frontierele europene, deși în aparență ar da o garanție mai mare numai celei occidentale prin angajamentul Angliei.

Privită în lumina garanției prin etape, siguranța mai mare a frontierei franceze, cu semnătura Angliei, alături de Belgia și Germania, nu face decât să sporească valoarea și eficacitatea garanției ce o acordă Franța, prin semnătura ei, celorlalte frontiere europene. Indirect, deci, garanția engleză din pactul occidental se va resimți în bine și asupra frontierelor din Europa centrală și răsăriteană.

N. Dașcovici

JOAN VLAD

FABRICĂ de UNT și BRÂNZE-
TURI DEPOZIT de VINURI
și SLĂNINĂ - CLUJ

Piața M. Viteazul 40. Tel. 9-20.

Nu atât literar, cât mai mult științific; nu atât prin puterea exclusivă a fantasiei, cât mai mult prin deducții logice — luând ca bază starea culturală de astăzi și tendința ce se tradează de pe acum în progresul general al culturii omenești — sunt scrise

Etapele viitorului

de Camil Flammarion, în *Sfârșitul lumii*.

... Progresul, legea supremă, cucerise lumea, în mânia tuturor înfrânilor, obstacolelor, stavilirilor ce oamenii nu încetează de a le apune mersului său. Omenirea crescuse încet în știință și bunăstare, trecând prin mii de fluctuații transitorii, pentru a ajunge la apogeu și a parcurge calea destinelor pământeste.

Dar prin ce serii de transformării fizice și mentale.

Poporația Europei crescuse dela anul 1900 până la anul 3000 dela 375 la 700 milioane; a Asiei, dela 875 la 1000, a Americii, dela 120 milioane la un miliard și jumătate; a Africii, dela 75 la 200 milioane; a Australiei, dela 5 la 60 milioane; ceea ce ne dă pentru mișcarea populației totale a globului o creștere dela 1450 la 3460 milioane. Progresiunea s'a continuat, cu fluctuații.

Limbile s'au metamorfozat. Progresul necurmat de știință și industrie a creat un mare număr de cuvinte nouă construite în genere pe vechile etimologii grecești în acelaș timp, limba engleză s'a răspândit pe toată suprafața globului. Cu începere din secolul XXV până în secolul XXX limba vorbită în Europa era derivată dintr'un amestec englez, francez și din termeni etimologice grecești, la care s'au mai adăos expresiuni scoase din limba germană și limba italiană. Nu reușise nici o încercare de a crea o limbă universală artificială.

Încă înainte de secolul XXV, războiului dispăruse din logica omenească, și nimeni nu înțelegea cum o rasă care se credea înțelegătoare și cugetătoare și-a putut impune în curs de atâta timp și de bună voie un jug brutal și stupid, care o prăvălise mai pe jos de animale. Câteva episoade istorice popularizate prin pictură arătau vechea barbarie în toată oroarea ei. Ici, Rhamzes III. în Egipt, asistând din carul său la

golirea panerelor cu mâni tăiate dela cei învinși, pentru a opera mai ușor numărarea lor cu sutele și cu miile. Colo, Teglatpal-asar, pe șesurile Chaldee, asistând la jupuirea de vii a prizonierilor de războiu sub razele dogoritoare ale soarelui; în altă parte, Assurbanipal, în Asiria ordonând să se smulgă limba Babilonienilor și să se tragă în țepă Susienii. Mai departe, se vedea sub zidurile Cartagenei, ostateci răstigniți, la ordinul lui Amilcar; aiurea, Cesar făcând să se taie cu toporul mâinile Galilor revoltați. Alte tablouri arătând pe Neron asistând la supliciiul creștinilor acuzați de incendierea Romei și unși cu smoală pentru a fi arși de vii — iar în față, Filip II din Spania și curtea sa, înaintea rugurilor cu eretici arși în numele lui Isus. În astă parte, se vedea Gînghis-Chan, marcând drumul victoriilor sale cu piramide de capete tăiate; Atila dând foc tuturor orașelor, după ce jefuia; condamnății de Inchiziție, expirând în torturi; Chinezii îngropând pe cei osândiți până la gât și apoi ungând cu miere capetele și expunându-le la muște, sau, alături, supliciiul mai rapid, sdrobînd pe oameni între două scânduri; Ioana d'Arc expirând în flăcări; Maria Stuart, cu capul pe butuc; Lavoisier Bailly, André Chénier pe eșafodul revoluționar; dragonadele din Ceveni; armatele lui Ludovic XIV, pustiind Palatinatul; soldații lui Napoleon întinși, pe câmpiile de zăpadă ale Rusiei; orașele bombardate, bălăile navale, cetele de trupe fulgerate într'o clipă de materii explosive; luptele aeriene doborând ciorchini de oameni în abisurile spațiului. Pretutindeni și totdeauna dominațiunea brutală a celui mai tare și barbaria cea mai înspăimântătoare. Seria războaielor internaționale, civile, politice sociale, era trecută în revistă și nimeni nu voia să creadă că aberațiunile infame ale acestei nebunii omicide a putut aievea să domineze așa de îndelungat sârmana rasă omenească, ajunsă în fine la vrâsta de maturitate.

În zădar ultimii suverani au cerat să proclame cu emfază resunătoare că războiul este de instituție divină, că rezultatul natural al luptei pentru traiu, că el formează exercițiul cel mai nobil, și că patriotismul e prima dintre virtuți. În

van, câmpiile de luptă au fost calificat drept câmpuri de onoare iar capii victorioși și-au văzut statuetele glorioase dominând masele lingușitoare. Au terminat prin a constata că nici o specie animală, exceptând câteva rase de furnici, nu dădea exemplu de o sălbătăcie așa de colosală; că războiul fusese starea primitivă a speciei omenești, silite să-și dispute viața cu animalele sălbatice; că foarte de mult, acest instinct primitiv s'a întors contra omului însuș; că lupta pentru traiu nu consta în a se sfășia ei înșiși, ci în a cuceri natura; că toate resursele omenești au fost aruncate, de pierdere curată, în gătlejul fără fund al armatelor permanente și că numai obligația de serviciu militar, înscrisă în codurile constituționale, constituia un asfel de atentat la libertate, încât ea restatornicise sclăvia sub pretext de demnitate. Națiunile guvernate de regi belicoși și sacerdotali s-au revoltat, și-au luat prizonieri suveranii, îmbalsamându-i la moarte, ca tipuri istorice demne de conservat: toți fură transportați la Aachen, și aranjați ca sateliți ai unei alte epoci în jurul vechiului mormânt al lui Carol cel mare.

Statele europene constituite în republici și confederate, recunoscute că militarismul reprezenta în timp de pace un parazitism devorant, neputința și sterilitatea, — iar în timp de războiu, jaful și asasinatul legalizat, dreptul brutal al celui mai tare regimul neinteligent, întreținut prin o supunere pasivă, la ordinele diplomaților speculând exclusiv stupiditatea omenească. Odinioară, în timpurile străvechi, se războiau orașe cu orașe, pentru avantagiul și gloria conducătorilor, care soiu de războiu s'a menținut încă și în secolul al nouăsprezecelea, între satele Africii centrale, unde existau chiar bărbați tineri și femei tinere care convinși de rolul lor de sclavi, mergeau de bună voie, la intervale anumite, în țări, unde aveau să fie mâncați cu mare ceremonie. Barbaria primitivă scăzând un pic, lumea s'a asociat după provincii, bătându-se apoi o provincie cu alta, Atena cu Sparta, Roma cu Carthago, Parisul cu Dijonul, Londra cu Edimburgul. Istoria celebrase luptele minunate ale ducelui de Bourgogne cu regele Franței, ale Normanzilor cu Parisienii, ale Venețienilor cu Genovezii, ale Saxonilor cu Prusienii etc. Mai târziu s'au format națiuni mai mari suprimându-se drapelul și diviziunile provinciale, dar

continuând a învăța pe copii ura contra popoarelor vecine și costumându-i în singurul scop de a-i îndemna să se extermineze. Au avut loc nenumărate războaie între Franța, Anglia, Germania, Spania, Austria, Italia, Rusia, Turcia etc. Mașinele de exterminare, au urmat în perfecționările lor, progresele chimiei, mecanice, aeronautice și ale celor mai multe științe, aflându-se chiar teoreticieni, mai ales printre oamenii de Stat — declarând că războiul este legea necesară a progresului și uitând că cei mai mulți inventatori în științe și industrie, electricitate, fizică, mecanică etc. au fost oamenii cei mai iubitori de pace, cei mai mari adversari ai războiului, din câți au trăit pe lume. Statistica stabilise că războiul distrugea regulat patruzeci milioane de oameni pe secol, unsprezece sute pe zi, fără milă și răgaz și făcuse 1 miliard două sute milioane de cadavre în trei mii de ani. Nu e mirare că națiunile s'au sleit și ruinat după ce numai în secolul XIX ele au cheltuit pentru acest rezultat frumos suma de șapte sute miliarde. Se obiecta uneori, că e de nevoie câte-o sângerare pentru a împiedica populația de a crește excesiv, scăpând din vedere că Pământul poate mistui de zece-ori mai mulți locuitori, decum distruge războaiele. Aceste divisiuni patriotice întreținute abil de oamenii politici, cari trăiau în ele, au împedecat timp îndelungat Europa de a imita America în suprimarea armatelor, cari îi consumau toate forțele și-i absorbeau peste zece miliarde la an din resursele așa de penibil achiziționate de lucrători.

Dar, fiindcă bărbații nu se decideau să scuture fluturașii vanităților lor naționale, i-a salvat sentimentul feminin

Sub inspirațiunea unei femei de inimă, majoritatea mamelor s'a constituit în ligă europeană, pentru a-și crește fiii și ficele, în oroare față de barbaria militară. Conversațiile între părinți, sindrofiile, lectura se întreceau în a scoate la evidență stupiditatea oamenilor, ușurătatea pretextelor cari asmuțau națiunile unele asupra altora, înșelătoria diplomaților punând totul la cale pentru a supraexcita patriotismul și a orbi spiritele, zădărnicia finală a războaelor în istorie, echilibrul european totdeauna tulburat, niciodată restabil, ruina popoarelor, câmpurile de luptă acoperite de morți și răniți, sfășiați de mitralii, și vădu-

vele, orfanii și săracii! O singură generație cu această educație luminată fu de ajuns pentru a elibera pe copii de acest rest animalic carnivor și pentru a-i ridica într'un sentiment de dispreț și de oroare contra a tot ce putea reaminti vechia barbarie. Femeile erau alegătoare și eligibile. Ele au obținut ca prima condiție de eligibilitate a administratorilor să fie angajamentul de a nu mai vota bugetul războiului și revoluția aceasta s'a realizat mai cu ușurință în Germania, grație socialiştilor internaționali. Dar ajunși odată în funcțiuni, mai bine de jumătate dintre deputați și-au dat absolut uitării promisiunile făcute pretextând rațiuni de Stat. Mărturisiră că și-au jertfit independența personală neputând da ascultare decât cuvântului de ordine al capilor grupelor parlamentare! În realitate, cârmuitorii refuzau dezarmarea și bugetul de războiu se vota mai depart an de an . . . Atunci fetele cele tinere să legară prin jurământ să nu se mărite după nici un bărbat, care ar fi purtat arme. Au renunțat la măritiș și s'au ținut de cuvânt.

Anii dintâi ai acestui legământ fură destul de aspri pentru bietele fete și dacă nu s'ar fi temut de reprobarea generală, multe din ele ar fi căzut în cursă. Tinerii nu erau lipsiți de calități personale și uniformă nu perdu avantajele unei eleganțe anumite . . . Dar opinia publică era statornică și nu se mai putea întoarce cursul evenimentelor. Pretutindeni se puteau ceti inscripții și apeluri în favoarea păcii universale. *Oamenii războinici sunt asini și beți*: iată judecata, care se putea ceti mai frecvent, cu deosebire în Berlin.

În curs de cinci ani, nu s'a încheiat aproape nici o căsătorie. Toți cetățenii erau soldați, în Franța în Germania, în Italia și chiar în Anglita, unde „impozitul de sânge“ fu de asemenea votat în secolul XX. Toate națiunile Europei erau gata că se confedereze în State-Unite, dar totdeauna se împedecau de chestiunile lor de drapele. Dar femeile se țineau de legământ. Simțeau că adevărul era de partea lor că persistența lor, va scăpa omnia de sclăvie. În fine, după cinci ani de rezistență din partea femeilor, deputații tuturor țărilor, ca mână de acelaș resort, au dat un asalt de elocvență pentru a supralicita toate argumentele invocate de femei și în aceeaș săptămână par-

lamentele Germaniei, Franței, Italiei, Austriei, Spaniei, au declarat desarmarea. Republica germană triumfă asupra vechilor prejudecați, cari o făcură să sufere atâta.

Aceasta s'a întâmplat primăvara. Nu s'a făcut nici o revoluție. Au urmat nenumărate căsătorii. Rusia și Anglia rămăseră înafară de mișcare. sufragiul femeilor nefiind unanim în aceste țări. Dar cum în anul următor toate popoarele Europei s'au confederat într'un singur stat la invitația guvernului Statelor-Unite ale Europei, cele două mari națiuni decretară și ele dezarmarea gradată. Încă de mult, Indiile nu mai aparțineau Englierei și aceasta era constituită în republică. De pe la mijlocul secolului XXIV, sentimentul îngust al patriei fu înlocuit prin sentimentul general al umanității și sălbătăcia internațională făcu loc unei federațiuni inteligente.

Din instituțiunile militare nu mai rămase decât muzica, singura instituție plăcută asociată militarismului. Miliții speciale au fost păstrate în unicul scop de a întreține acest soi de marșal de armonie, atât de veselă strălucită și însoțită. În urmarea timpurilor, nimeni nu înțelegea că această muzică fu inventată pentru a conduce turmele la obatoriu.

Scăpată de cătușile sclaviei militare, Europa s'a eliberat imediat de funcționarismul, ce secătuse națiunile, părând condamnate a peri de pletoră. Dar pentru aceasta fu nevoie de o revoluție radicală. Părăsiții bugetului se văzură inexorabil eliminați. Din acel moment, Europa s'a ridicat la un progres social, științific, artistic și industrial, cum nu avuse niciodată.

Oamenii respirau în fine liberi, trăiau. Pentru a plăti șeptesute de miliarde, pe secol, cetățenilor dețurtați dela tot lucrul productiv și pentru a întâmpina exigențele funcționarismului, guvernele s'au văzut silite a îngrămădi impozitele în mod fantastic. Impozitul progresiv adoptat în secolul XX nu fu de ajuns, cu toate miliardele stoarse. Dela 31 Dec. 1950 până la 31 Dec. 1960, Statul francez întrase în posesiunea tuturor liniilor ferate franceze și cu toate rambursările, s'a îmbogățit subit cu douăzeci de miliarde. Dar acest capital fu scontat înainte prin comisiunea bugetului. Budgetivorii, și impositele, în loc de a scădea, au crescut încă în secolul XXI. La urma urmelor, toate lucrurile au fost taxate cu impozit: aerul, apa,

lumina și căldura soarelui, pânea, vinul, toate obiectele de consumație hainele până la cămeșe locuințele, stradele din orașe. drumurile dela țară, animalele, caii, boii, câinii, pisicile, puii, iepurii, paserile în colivie; plantele, florile; instrumentele de muzică, pianul, orga, violinile, chitarele, flautele, goarneau de vânătoare; meseriile, clasele sociale, celibatarii, oamenii căsătoriți, copiii, doicele, mobilele, totul, absolut totul. Și impositele au crescut până la cifra egală cu produsul net al lucrătorilor, exceptând strict „pânea cea de toate zilele“. Atunci toată lucrarea a încetat. Părea că e imposibil de a trăi mai departe, ceea ce a provocat o mare revoluție socială a anarhiștilor internaționali.

Toate statele au dat faliment, unul după altul.

Dar aceste revoluții sociale nu au reușit. Prejudițiile patriotice au continuat încărcarea cu datorii. Numai liga fetelor tinere a salvat Europa și umanitatea.

Atunci s'a văzut un lucru ne mai auzit, de necrezut, inadmisibil, fără precedent în istorie: reducerea impozitelor. Ușurat cu nouă zecimi, bugetul nu mai servia decât la susținerea ordinii interne, la siguranța cetățenilor, școalelor de toate categoriile, incurgierii cercetărilor nouă, progresului crescând al științelor, artelor, industriei și tuturor manifestărilor de activitate intelectuală dar inițiativa individuală a prevalat asupra centralizației vechi oficiale, care în curs de atâtea secole risipind finanțele publice, înăbușise cele mai arzătoare încercări.

Aberația duelului dispăruse curând după dispariția războiului. Nu se mai putea admite ca ceva divergențe se pot deslega rațional prin lovitură de sabie sau foc de pistol.

Cu toate inconsecvențele, scepticismul van, nulitatea științifică, incompetența obișnuită și chiar prevaricațiile unor politicieni, forma republicană prevalase asupra tuturor celorlalte tipuri de guvernare dar nu prevalase dominațiunea democratică. S'a constatat că nu este egalitate intelectuală și morală între oameni și că e mai bine a încredința conducerea unui Consiliu de câteva spirite eminente, decât unei mulțimi de ambițioși, al cărei merit principal a fost înarmarea cu plămâni puternici și o locvacitate nescată și care nu cugeta decât să întoarcă spre folosul său personal jocul perpetuu al pasiunilor populare. S'a mai constatat, că o cameră compusă din

sute de deputați, avea mai puțin spirit și mai puțină judecată decât un om singur. Erorile grosolane și excesele brutale ale demagogiei mai de multe-ori au împins Republica în primejdie de moarte. Dar ereditatea monarhică negarantând datorințele unei cărmuiri raționale, s'a adoptat o Constituție diriguată de un număr foarte mic de cetățeni aleși sub garanțiile unui sufragiu restrins și luminat. Demnitățile nu s'au mai acordat intriganților, cari le râvniau, ci acelor cari se distingeau prin lucrări și studii.

Gavril Todica

CĂRȚI, REVISTE, ZIARE

Nicolae Tolu:

Ce datorește democrația de azi Franței.

(Librăria Săteanului, Sibiu)

Conferința d-lui Tolu, ținută în iarnă la Săliște, tipărită acum în broșură, după ce a fost publicată mai întâi în distinsa gazetă săptămânală „Cuvântul Poporului“ din Sibiu, este interesantă nu atât prin problema pe care o pune, ci mai ales prin caracterul ei popular, căci ea se îndreaptă spre masele largi ale Românilor — din Ardeal, spune autorul, de pretutindenea, adăugăm noi. Fără pretenția de a aduce o contribuție nouă, științifică, la problema atât de mult dezbătută astăzi a democrației, d. Tolu a spicuit câteva momente mai importante din istoria Franței, dela secolul al XVIII-lea încoace, ca să evidențieze străduințele acestui popor cu dragosie pentru libertate și dreptate socială, luptele lui, mai bine zis suferințele lui, pentru întronarea principiilor democratice în viața internă a statelor moderne, precum și pentru întronarea unor principii de echitate umană în raporturile dintre diferitele state. Astfel conferința este mai mult o operă de popularizare.

D. Tolu crede, că până nu vom avea o țărânie luminată, muncitoare, cu sate curate, cu gospodării raționale și cu o conștiință limpede despre drepturile și datorii cetățenești, numele bun al statului nostru rămâne un postulat. Deaceia marea problemă a zilelor noastre este ridicarea satelor la o viață mai rațională și datoria intelectualilor este să îndemne poporul la muncă ordonată, să-l învețe a aplica rezultatele științei în economie, în industrie, să-i facă educația cetățenească, să-i spună cari sunt drepturile omului, dar și datorii, să-i deștepte simțul pentru igienă, dragostea pentru țară și umanitate.

Prin caracterul ei, prin tendințele ei cași prin materialul pe care-l prelucra conferința d-lui Tolu este vrednică să facă parte din toate bibliotecile populare pe cari le înființează Asociațiunea în Ardeal, alte asociații culturale în celelalte regiuni ale țării, și societățile studențești pretutindenea.

În ultimul număr dublu (Mai — Iunie) al revistei craiovene *Năzuința*, cu o bogată recoltă literară și cu o valoroasă contribuție de știință literară, care trece adesea prin d. Popescu-Telega mai ales, la probleme de literatură universală, cunoscutul scriitor *Ion Dongorozi* cercetează cauzele lipsei de profesori în învăț-

DESPRE „LUCEAFĂRUL” LUI EMINESCU

măniul secundar și slăbiciunea învățământului și face două propuneri concrete pentru vindecarea răului: 1) primirea în învățământ a licențierilor facultăților de literă și științe, cari au și absolvența seminarului pedagogic universitar, cu titlul provizor, iar titlul definitiv să-l poată primi numai după trecerea unui examen special la care candidații să nu se poată prezenta decât după cel puțin trei ani de experiență didactică la catedră, și 2) înființarea unei scări de valori, pe care să o poată urca și profesorii secundari, după merit și anii de serviciu—aceasta ca un indemn la cariera de profesor.

Orice trepte formale de unire și înaintare a profesorilor ar stabili noua lege școlară, noi credem că prestigiul convenit învățământului secundar numai atunci va putea fi asigurat, când profesorului îi va putea fi asigurată o viață materială demnă de poziția lui socială, pentru a nu fi nevoit să aibă și ocupații laterale, spre a se susține; și când statul va face un control serios și imparțial, prin oameni competenți, activității didactice a profesorilor ne mai tolerând compromisul de profesor-avocat sau alte compromisuri, cari compromit învățământul, demoralizând pe elevi. A doua cerință, firește, n'ar putea fi executată cu toată rigoarea decât după ce va fi satisfăcută cea dintâi.

Lamura, Iunie.

D. Dr. V. Voiculescu, membru activ, nu numai ca titlu, ci și prin faptă, al Fundației Culturale „Principele Carol”, dă o seamă de îndrumări pentru anchelele sanitare la sate. Reproducem din considerațiunile introductive următorul pasaj prea important:

„Materialul sanitar. Într'o monografie, va face un capitol nu atât voluminos cât foarte documentat și oglinditor. Faptele și datele din el să grăiască dela sine. Nu va fi vorba numai de sănătate și de turburările ei, ci de toate condițiunile dezvoltării trupeiștii ale sătenilor, dela cele mai rudimentare și mai permanente ca tip, rosă, etc. până la cele mai gingașe și de curând câștigate aptitudini și caractere. Aici se așează dela sine problema natalității și a mortalității, problema populației în general, ce se pune așa de ascuțit astăzi în toată Europa. Pentru noi se mai adaugă încă o împrejurare însemnată de care monografistul trebuie să țină seamă, problema naționalităților și situația populației românești ca număr și sănătate față de celelalte populațiuni minoritate, mai culte uneori. Deci în această parte a monografiei se concentrează viața omenească, singura realitate de care ne ocupăm, căci restul nu e decât cadrul în care ea evoluează. La lumina ce vor proiecta constatările din acest capitol se va putea citi progresul sau regresul vieții și deci viitorul — căci adevăratul progres, reala cucerire nu stă în valoare de bogăție neînsuflețită, ci în valoare, de viață omenească, cât mai multă și de cât mai bună calitate

De aceea punctul de vedere al monografiei și mai ales al capitolului sanitar, trebuie să fie cel biologic, cel activ, nu cel fizic, cel pasiv; metoda trebuie să fie cea socială, metoda dinamică a comparației și a evaluării, a echivalenței în element uman, nu metoda mecanică, pasivă a enumerării aritmetice; iar ținta lucrării va trebui să fie măsurarea progresului omeneș realizat în acel colț de pământ”.

În *Anuarul-almanah jubilar al liceului A. Șaguna — Brașov* am publicat o lucrare (de 40 pagini) despre „Luceafărul” lui Eminescu. S'a tipărit în absența mea, fără corectura mea finală, deci cu erori, pe care le voi corecta numai în reproducerea separată (o sută la număr).

Cum eu însumi nu consider încheiată cercetarea — la Eminescu oricând ne putem aștepta la surprise —, tipăresc aici niște adaose la lucrarea—abiă apărută.

În capitolul IX al lucrării am exprimat credința că Eminescu a cunoscut cântecele *litvane* și că, în acest caz, a trebuit să cunoască și legende despre stelele amoroase și pedepsite pentru amorul lor necurat, printre care *daina* litvană citează anume pe frumosul luceafăr.

După o nouă resfoire în manuscrisurile lui Eminescu pot spune că despre aceasta nu mai încapă nici o îndoială.

Publicând *Poesii postume* N. Hodoș și Il. Chendi s'au văzut puși în fața unei poezii ciudate, pe care, din partea lor, nu au explicat-o definitiv.

Este poezia *Printre stânci de piatră seacă*: Printre stânci plâng cucuvăi; vraja trece prin lume cu spume vineți pe buze, cu capul alb și amețit; ea cântă nebunește, lumea doarme în descânt; cântă 'n ceasul rău:

Este *daina* cea bătrână
Care cântă noaptea 'n crâng
Pe când stelele se sting.

Și n'nr'aceea bătrâna moarte își stoarce viața mereu . . .

Forma arată că poezia este din tinerețe.

Fondul li s'a părut și editorilor Hodoș—Chendi cam straniu. Nu-i *doină*, ci-i *daină*; ce-o fi *daina*? Hodoș—Chendi s'au întrebă (naiv): „Daina e o lunecă?”; și au zis: „De sigur un subiect de credință din popor.”

În altă variantă începând: *Daina fata cea bătrână*, aceasta țipă cântece plângătoare; o floare o 'ntrebă unde-aleargă sufletele ce se sting? Variantă stranie, cași poezia.

Daina va fi fost o identificare cu *doina* (căci acesteia i se zice și *daina*) și poezia, atunci, o fantazare juvenilă-pesimistă pe temeiu

romănesc!; sau *daina* este cântecul *litvan*, popular?

La noi, precât știu eu, până la B. P. Hașdeu (1882) nimeni nu s'a ocupat cu *daina* și *doina*. Abia Hașdeu (*Columna lui Traian* 1882, p. 403) s'a ocupat de chestie, afirmând că „identitatea de formă și de semnificațiune între românul *daină* și litvanul *daina* . . . e perfectă.” Dar nu de-aici, nici de-abia dela 1882 cunoștea Eminescu *daina*.

Probă aflată recent: Într'un manuscris cu proiecte și note anterioare (*Academia*, nro. 2286, p. 89) am găsit notița aceasta: *Le petit cheval des paysans litouaniens ne diffère pas de daino illustrée dans les chants primitifs des ces peuples, et dont les squelettes se retrouvent dans les anciens tombeaux*. Notița, comparând căluții litvani cu dainele, este, de sigur, un extras dintr'un studiu asupra Litvaniei. Pentru mine ea este și dovadă că Eminescu a trebuit să cunoască și dainele, și cele despre luceafăr, care totdeauna au fost considerate în toate studiile despre poezia litvană.

În capitolul XIV al studiului citat am arătat că încă de mult cei doi literați prieteni, Slavici și Eminescu, discutaseră (la Viena) ce trebuie să fie o poveste trecând prin mintea unui poet cult. Scriind studiul, destul de clar privitor la înțelesul *alegoric* al „Luceafărului”; nu aveam la îndemână și mărturia directă a lui Eminescu, pe care, căutându-o din nou, o pot tipări aici; și anume după un manuscris din timpul 1870—1874 (Viena—Berlin). În manuscrisul 2257 p. 61 v. Eminescu arătase, 9—10 ani înainte de „Luceafăr” ce trebuie văzut și căutat în orice basm. El scria: „E păcat cumcă *Români au apucat de-a vedea în basm numai basmul*, în obiceiul numai obiceiul, în formă numai forma, în formulă numai formula. Formula nu e decât manifestatiunea palpabilă, simțită a unei *idei* oarecare. Ce face d. e. istoricul cu *mitul*? Il lasă cum e ori îl citează mecanic în compendiul său de istorie, pentru a face din el jucării mnemotehnice pentru copii? Nimic mai puțin decât asta. El caută spiritul, ideea acelor forme, cari ca atari sunt minciuni și arată cumcă *mitul* nu e decât un simbol, o hieroglifă, care nu-i de ajuns că

GRĂDINA BOTANICĂ A UNIVERSITĂȚII DIN CLUJ

ai văzut-o, că ții minte forma și că poți s'o simți în zugrăveală pe hârtie — ci aceasta trebuie citită și înțeleasă." Mitul trebuie desfiotat, pentruca înțelesul să iasă la iveală — celuia îl poate simți. Dintr'un mit ieși *Lucaefărul*, o poesie. Despre poesie, confirmând teoria mitului, Eminescu scrie tot acolo: „Adevărat cumcă *poesia* nu are să descifreze, ci din contra are, să incifreze o idee poetică în simboalele și hieroglifele imaginilor sensibile —, numai cumcă aceste imagini trebuie să constituie haina unei idei, căci e altfel sunt colori amestecate fără înțeles —, astfel în cât o mânăjitură ne'nțeleasă de colori nu poate fi un tablou, cum o grămadă de bucăți de marmură nu e o statuă. *Idea* e sufletul și acest suflet poartă în sine ca înăscută deja cugetarea corpului său — (deși în lumea reală se n.âmplă adesea să fie tocmai *viceversa* și ca esteriorul să poarte în sine idea interiorului?).“ Fondul acestor idei vechi (1870—74) este identic cu al notiței dela 1880—1882 despre înțelesul *alegoric* al *Lucaefărului*. Alegoria acestuia este sufletul lui, idea lui, despre care în cea lucrare am vorbit de-ajuns.

Încă un amănunt, foarte interesant. În mitul antic *lucaefărul* era crainic la nuntă (vezi lucrarea mea, pagina 9 (cap. VI) ori „duce al alaiului miresei mergând spre casa mirelui.“ *Idea* este: *lucaefăr* în alaiu de nuntă. Și o găsec și la noi, de ex. în *Poezii populare d.n. Maramureș*, adunate de Al. Țiplea (1906, p. 5): Este vorba de nunta fetei soarelui cu fratele său; i se pun greutăți: ea le pune; într'un loc ea zice:

Eu atunci, frate, m'oiu duce,
Dacă tu frate-i chema
Tăt stelele
Druștele,
C'acele mi-s verele,
Lucaferii de stegari,
C'aceii ni-s veri primari . . .

Dar acest amănunt românesc de veche mitologie păgână, dintr'o baladă străveche, nu are a face direct cu sublimul cânt al lui Eminescu. Profit, totuși, de prilej să cer cuiva a urmări *lucaefărul* în poesia și în credințele populare românești.

G. Bogdan-Duică

Inscrieți-vă în Institutul de Studii
„Societatea de Maine“!

D. prof. univ. dr. Al. Borza, un adevărat savant care a dat dovada unei îndrăgostiri fără seamăn față de profesiunea sa științifică, a invitat pe ziaristi să le treacă în revistă tot ce a realizat d-sa și cu personalul de care dispune, în domeniul organizării moderne a Grădinei Botanice al cărei director este. Dela Unire încoace. Cu o afaibilitate foarte cuceritoare și cu o fină ironie de personificare, însușețire a ierburilor dela cele mai rudimentare până la cele mai complexe în structura lor par'că ar fi fost vorba într'adevăr de niște ființe vii, de niște „familii“, d-sa ne-a făcut un expozeu la fața locului, lămurind viața organică a diverselor grupe de floră dela noi și din străinătate. Dela ferigi până la orhidee am traversat infinite regiuni cu cele mai rare varietăți din lumea plantelor.

Grădina Botanică nouă, deschisă acum și publicului mare, are o întindere de 18 jugăre în Aluniș pe un teren accidentat, prielnic culturilor felurite.

În planul de activitate au fost prevăzute grupele geografice, morfologice—biologice—genetice; ale plantelor utile: medicinale, economice, secția pomologică, secția ornamentală și a grădinilor istorice, complexul serelor cu plante tropicale și subtropicale; pepinierele, grădina de rezervă etc.

Rând pe rând, cu mijloace puține însă cu o constanță ce a rodit adevărate minuni, direcția românească a grădinii Botanice a întregit terenul cu parcele vecine, a construit un pod și 3 podulețe rustice, a desfundat 35000 m² pentru secția sistematică, a construit o rețea de apeduct propriu, a săpat drumuri noi, poteci, a construit răsadnițe adânci în beton și lemn, precum și 2 florării în zid și lemn a făcut împrejmuire de sârmă, a construit stâncării, a reparat locuințe, a complectat etichetele și a dus la bun sfârșit mutarea plantațiilor din grădina veche; toate aceste până la finele anului 1922. În toamna anului 1923 a terminat construcția instalațiilor hidraulice: un bazin ce poate cuprinde 180.000 kg. apă și un castel de apă cu rezervoriu (greutatea 80.000 kg. apă) care stoarce admirația tuturor: de pe galeria lui ai privești splendide asupra orașului Două bazine mari și 34 bazineșe

erau gata și împopulate cu plante interesante ca nufării exotici, încă în anul trecut. Au fost complectate apoi florăriile, amenajate grupele sistematice, stâncăriile pentru plante mediterane. O preocupare constană a fost constituirea herbariului general, care a atins o cifră de 139.019 exemplare montate, inventariate și clasate, iar împreună cu herbariul Muzeului Ardelean sunt 2557.362 exemplare.

Suntem datori să semnalăm că Grădina Botanică întreține legături cu un mare număr de grădini din toată lumea. În iarna anului 1923/24 s'au făcut schimburi de semințe și colecții de plante vii cu 122 grădini, chiar din Portugalia, Livlanda, Japonia, Canada, Uruguay etc.

Comunicația cu universitățile României și chiar sumedenie de școli secundare și civile, a fost foarte vie. Semințele recoltate au dat în 1923 un număr de 1500 specii, cum n'a înregistrat niciodată această grădina în timp de 50 de ani de existență. Școlile vizitatoare sau cari au cerut pentru nevoi didactice semințe și plante, au fost foarte bucurosi servite. În anul trecut grădina a fost capabilă să organizeze o expoziție de fructe foarte lăudată.

Grădina Botanică va accelera studiul oferind școlilor mijlocul modern și eficace al științelor naturale cercetarea florei la fața locului și izgonind buchisirea seacă și greoaie din manuale.

Vizita a fost pentru noi o adevărată revelație desvelindu-ne a-tâtea lucruri de cari nu puteam presupune că se găsec în apropierea noastră.

Din punct de vedere pedagogic Grădina Botanică va aduce neprețuite foloase. Iar pentru publicul mare va fi un mijloc de continuă instruire. Știința nu rămâne în „serere“ laboratoarelor ci își răspândește binefacerea asupra societății întregi.

În aerul dulce, îmbalsamat al înserării, în mirosul ispititor și întăritor de plămâni al brazilor, am gustat un menu delicios, talmăcit foarte spiritual pe latinește, și am mulțumit din toată inima d-lui prof. Borza, în care vedem însăș pasiunea științei . . .

Ion Clopoșel

OCROTIREA COPIILOR IN INSTITUT

INSTITUTUL CENTRELOR PENTRU OCROTIREA COPIILOR TREBUE SĂ RĂMÂNĂ SPITALUL COPIILOR PĂRASIȚI.

Mortalitatea infantilă foarte ridicată în colectivitățile spitalicești—Scarlatină în plic de scrisoare—Ravagiile contagiunii boalelor venerice — O moașă tuberculoasă injectează sugarii — Simptomatologia clinică a copiilor sifilitici — Triumful școlii lui Marfan — Cazul Grigoriță.

Centrul pentru ocrotirea copiilor (fost azilul de copii) trebuie să fie spital care să servească drept loc de tratament pe seama copiilor bolnavi. Aceasta este dezideratul cuprins în regulament. „Un des puissants moyens d'action de l'oeuvre de la protection des nourrissons est l'organisation de l'institution centrale des asiles, laquelle possède le caractère d'un hôpital d'enfants en bas âge“.)

Ca spitalul să poată împiedeca toate contagiunile interne este absolută nevoie ca el să fie amenajat în spiritul cerințelor moderne și în felul acesta el să ajungă cel puțin în situația ca prin internarea copiilor bolnavi, dacă nu le poate folosi, cel puțin să nu le strice. Principiul „primum non nocere“ trebuie să fie observat cu atât mai vărtos atunci, când este vorba de sugari.

Marea mortalitate infantilă înregistrată în primele servicii spitalicești de copii în streinătate și la noi.

Necesitatea înființării spitalelor de copii. Dacă urmărim evoluția tratamentului spitalicesc, suntem frapați de mortalitatea infantilă extraordinară ce s'a înregistrat la primele încercări și care atinsese oribila cifră de 70—80% semnalată de Finkelstein.²⁾ Primele rezultate au făcut că o parte din lumea pediatriilor să descurajeze și să renunțe la ospitalizarea primei vârste, o altă parte însă văzând că mortalitatea cea mai mare atinge această fragedă vârstă și având conștiința că marea morbiditate și mortalitate infantilă nu poate fi combătută cu succes decât în spital, apoi mai având convingerea că această arzătoare chestiune nu poate fi soluționată printr'o simplă ignorare a ei, a căutat să depisteze momentele, cari au determinat primele succese înregistrate în mediile spitalicești.

A. Schlossman și H. Peters³⁾ amintesc că mortalitatea sugarilor internați la Charité în Berlin între 1 Nov. 1892 până la 31 Oct. 1896 a fost de 74, 75%. Această mortalitate a putut fi redusă de către Heubner numai după punerea în aplicare a unei serii întregi de măsuri energice la 58, 55%. Pe timpul dela 1 Nov. 1896 până la 31 Oct. 1897, le-a succedat să obțină o mortalitate numai de 27, 60%. Autorii ajung la concluzia: „suntem în ferma convingere, ca rezul-

tate ca cele semnalate de către noi în lucrarea de mai sus, pot fi obținute numai în acele spitale de copii cari dispun de mamele cu o excelentă secrețiune lactee, cari se par și pe viitor indispensabile pentru toate spitalele de sugari“.

Marea mortalitate infantilă s'a înregistrat și la instituțiile din țara românească.

În institutul Gregorian din Iași, înființat în anul 1852 de Voevodul Moldovei Grigore A. Ghica (el încă pe acele vremuri a luat măsuri cari cadrează încă și azi cu preceptele dictate de puericultura modernă și cari merită toată admirațiunea noastră) s'a semnalat o mortalitate infantilă de 85, 55 %.¹⁾ Din 10,498 copii observați și îngrijiți în cursul a 60 ani, 8, 114 au murit înainte de a fi ajuns vârsta de 10 ani. Marea mortalitate la leagănul acestui institut a fost cauzată de administrația greșită, care s'a făcut.²⁾

Dintre copii găsiți și ocrotiți de către orașele din vechiul regat au succedat 80 %.³⁾

În azilul Cantacuzino în anul 1919 mortalitatea s'a ridicat până la 70 %.⁴⁾

Prof. Manicatide constată că una dintre principalele motive cari au determinat cifrele foarte urcate de mortalitate infantilă a fost faptul, că conducerea azilelor de copii a fost încredințată persoanelor necompetente, moașe și supraveghetoare, cari ne dispunând de suficiente cunoștințe medicale, nu au fost în situația de a putea evita și combate cu succes contagiunile interne.⁵⁾

Amenajarea specială și corespunzătoare a serviciilor spitalicești infantile.

Dupăce dintre autori germani Rauchfuss, Uffelmann, Neumann, Baginsky, Heubner, Escherich, Biedert etc. atacă chestiunea necesității înființării spitalelor de copii uni cu mai puțin iar alții cu mai mult succes, Schlossman⁶⁾ ajunge la convingerea că amenajarea unor spitale pentru sugari este o necesitate. Ea trebuie să se inspire din acelaș sentiment umanitar care se află la baza celorlalte servicii spitalicești. Înființarea spitalelor de copii este dictată și de anumite considerațiuni sociale, cari tind la reducerea pierderii

¹⁾ N. Trufinescu: Cercetări asupra organizației și rezultatelor obținute la «Secția pruncilor părașiți» din Institutul Gregorian. Teză Fac. de med. Iași 1912.

²⁾ În urma rezultatelor proaste sulate de către prof. Manicatide și elevi săi această „secție a pruncilor părașiți“ afectată Institutului Gregorian a fost casată iar, ocrotirea copiilor părașiți a fost încredințată serviciului de clinică infantilă a prof. Manicatide, dela spitalul Sf. Spiridon, pe care actualmente îl conduce prof. Gracowsky, după cum am constatat o cu ocaziunea congresului Asociațiunei Generale a medicilor din țară ținută la 5—7 Iulie 1925 la Iași.

³⁾ Dr. Ioan Dinescu: Studiul medico-social asupra copiilor din România Iași 1914, pag. 136. Institutul de arte grafice N. V. Stefanu și Co.

⁴⁾ Dr. G. Banu: Mortalitatea copiilor în România, No. 5. Din publicațiile Asistenții Sociale, 1922 pag. 24.

⁵⁾ Prof. Dr. Manicatide: Lecția de deschidere a cursurilor de clinică și patologie infantilă. Revista de obstetice de ginecologie și puericultură 1921.

⁶⁾ A. Schlossmann: Ueber Errichtung u. Einrichtung von Säuglingskrankenanstalten Archiv. f. Kinderheilkunde 33 Bd. 1902,

¹⁾ Edelmann: La protection des enfants du premier âge; Le droit de l'enfant abandonné et le système hongrois de protection de l'enfance. Bosnyák 1909.

²⁾ Finkelstein: Ueber Verpflegung von Säuglingen in Säuglingsspitälern Zeitschrift f. Krankenpflege 1898. 20 Jahrg. Aprilheft cit. A. Schlossmann: Ueber Erricht. u. Einricht. v. Säuglingskrankenanstalten. Archiv. f. Kinderheilk. 33. Bd. 1902.

³⁾ A. Schlossmann și H. Petres: Ueber Häufigkeit und Ursachen des Todes bei der Anstaltsbehandlung kranker Säuglinge, Archiv f. Kinderheilkunde 33. Bd. 1902.

atator vieți omenеști și că ea se pare a fi favorizată în urmă și de *condițiunile igienice* a căror ameliorare este în măsură a da rezultate mai bune, decât în trecut. Vor trebui luate în schimb măsuri speciale referitoare la îngrijirea lor, la amenajarea acestor spitale și va trebui să stea la dispoziție și laptele de mamă, cu toate că alimentația artificială a realizat progrese însemnate prin diferitele proceduri de sterilizare, ea totuși întâmpină anumite dificultăți atunci când este vorba de îngrijirea copiilor în masă, îngrijirea unei colectivități. Chestia aprovizionării centrului Cluj cu lapte de mamă și lapte de vacă sterilizat este abordată în altă parte a acestei comunicări.

Personalul îngrijitor să fie în număr suficient.

Este de o capitală importanță numărul *personalului îngrijitor*, de care trebuie să dispună un serviciu spitalicesc amenajat pentru primirea și tratamentul maladiilor infantile. În Anglia raportul care există între personalul îngrijitor și de serviciu la numărul paturilor la „Hospital for sick children“ este de 1 : 2, 1; Heubner are 3 verterițe la 8 sugari; Biedert reclamă o verteriță la 2—3 copii; Schlossmann¹⁾ preconizează cel puțin 10—12 infirmiere la 42 surgari. Centrul nostru la un efectiv de cel puțin 90 copii în permanență în institut, — de multe ori acest număr este depășit printr-o afliuență câteodată foarte mare ajungând la cifra de 100 și mai mult, — are 12 infirmiere cu toate că 40—50 de copii din 90, erau sugari. În timpul din urmă numărul sugarilor se urcă mereu atingând cifra de 60; ce e drept mamele internate cu copii lor pot face anumite servicii sub controlul infirmierelor educate în mod special, ele nu vor putea în schimb nici odată să înlocuiască pe aceste din urmă.

Intr'un serviciu spitalicesc infantil trebuie să stăpânească o curățenie exemplară și o asepse desăvârșită.

Intr'un serviciu spitalicesc pentru sugari trebuie să se respecte o *curățenie exemplară și o asepse desăvârșită*.

Nu e voe ca cineva să se atingă de un copil înainte de a-și fi spălat mâinile. După Schlossmann fie care copil trebuie să fie considerat cu un ce care poate să fie infectat în totdeauna și în ori care parte a corpului; ori ca unul, care poate el să infecteze pe alți. Infirmiera după ce a atins un sugar nu se poate atinge de altul decât numai dacă și-a spălat din nou mâinile.

Aceiaș lucru va trebui observat și de către mame și doice cari înafară de prescripțiile de mai sus, vor trebui să-și spele și sânul, atât înainte cât și după alăptare. Curățenia care domnește în unele din spitalele din Germania, este comentată de către Schreiber²⁾, după notele lui Baginsky în felul următor: „Cuvântul de ordine este curățenia absolută a localurilor, a obiectelor întrebunțate, a personalului îngrijitor și a copiilor îngrijiți.

Curățenia secțiilor se obține prin lavajul repetat

de cel puțin 2 ori pe zi, al padimentului saelor de bolnavi; dimineața între 6—7 h, cu soluție de lysol; între amiază și 1 h, după vizita medicală cu apă cu săpun. Sora superioară se îngrijește ca praful să fie curățit cu ajutorul cârpelor umede. Din când în când, cel puțin tot la 15 zile, pereții sunt spălați deasemenea cu apă și săpun.

Vestmintele infirmierelor trebuie să fie de cea mai sclipitoare curățenie, chiar și pentru ochiul cel mai sever; coafura trebuie să fie simbolul viu al unei curățenii dintre cele mai meticuloase. Spălatură mânilor se face cu apă caldă, periuță și săpun, soluție de lysol sau sublimat. Este strict prescris să se spele mâinile de fiecare dată după ce un copil a fost pus în curat, și de fie care dată înainte și după alăptare. Nu e voe ca copilul să fie atins de cât numai după ce ne-am spălat pe mâni, fie că-i luăm greutatea, fie că-i luăm temperatura, fie că-l atingem cu mâinile în vederea unei îngrijiri de altă natură. Nu se poate trece dela un copil la altul de cât numai după un nou lavaj al mânilor. Cârpele murdare întrucât este cu puțință nu se ating direct cu mâna, ci se iau cu ajutorul unor pinsete lungi“.

Pentru evitarea transmisiunii diferitelor maladii e nevoie ca fiecare copil să-și aibă obiectele lui separate. Obiectele necesare unui sugar după Schlossmann sunt următoarele: Un lighean mare de spălat, 2 farfurii mari de spălat, (fața copilului nu se spală în acelaș lighean unde i-se face baia), un borcan cu tampoane sterile pentru șters, o cutie de metal cu un capac cu multe orificii, pentru pudră, un borcan de alifie și o spatulă pentru alifie, o spatulă de metal pentru examenul pharyngelui, un termometru, o linguriță pentru administrarea medicamentelor și 1 mm² mușama (Billroth battist).

Toate aceste obiecte sunt plasate pe o placă de sticlă fixată la căpătâiul patului. Ele sunt așezate afară pentru ca să se controleze mai ușor dacă ele sunt ținute curat de către personalul îngrijitor.

Este de prisos credem să amintim că la noi în serviciu nu fiecare copil dispune de obiectele înșirate mai sus, dar cari se par a fi de-o reală necesitate.

Cele două condițiuni cardinale de îndeplinit, pentruca internați în aziluri să prospereze și pentruca mortalitatea copiilor sub 2 ani să nu înregistreze o cifră înspăimântătoare.

Pentruca rezultatele obținute prin opera de ocrotire, dezvoltată de centre, să fie multumitoare, e nevoie să se respecte anumite măsuri, a căror trecere cu vederea riscă să compromită întreaga operă, dând naștere la o mortalitate oribilă, care a fost semnalată de către toți pediatrii atunci când s'au făcut primele încercări pe acest teren.

Prof. Cassel, medicul șef al azilului de copii din Berlin—Wilmersdorf, afirmă că conducerea fiecărui azil unde se află aglomerați mai mulți sugari, are de îndeplinit 2 condițiuni cardinale: a) Prevenirea contagiunilor interne, b) asigurarea pe seama internaților a unei alimentații corespunzătoare, care în aceste cazuri, cu toate procedeele de sterilizare a laptelui de vacă, rămâne tot laptele de mamă. Câștigarea laptelui de mamă pentru sugarii internați, este una dintre problemele cardinale de rezolvit.

1) A. Schlossmann: l. c.

2) Schreiber: La protection des nourrissons et des enfants à Berlin. Ce que nous avons vu. De quelques moyens de réalisation. La Presse Médicale Nr. 94, 1911.

a) Prevenirea contagiunilor interne.

1. Prevenirea și combaterea maladiilor infecțioase acute.

Pentruca copii internați la centru să nu fie expuși contagiunilor cari printre copii de prima vârstă fac adevărate ravagii, este absolut necesar, ca fiecare intrat să petreacă cel puțin 3 săptămâni în pavilionul-carantină și numai după acest termen dela internarea ultimului sosit se pot face transpuneri la alte secții, fără riscul de a importa contagiuni eventuale cari s'ar putea afla în starea de incubație. Acest deziderat va trebui respectat cu rigoare de toți câți vor să reducă în modul cel mai simțitor posibilitatea contagiunilor. Spunem să reducă, deoarece eliminarea lor cu desăvârșire este aproape cu neputință. Prof. Cassel¹⁾ afirmă, că este nevoie de un control medical plin de atențiune și permanent în afară de sistemul de carantină, care este absolut obligator. Și cu toate măsurile riguroase de profilaxie, medicul poate fi surprins de multe ori. Institutul nu se poate închide ermetic de lumea din afară. Personalul infirmierelor, mamele, doicele, personalul inferior, servitorimea și copiii mai mari cari se află în permanență în trecere la centre, cu toate măsurile luate cu precauțiune, pot să facă legătura condamabilă între copii internați și sursele de infecțiune din afară. Dușmanul din afară cu ajutorul acestui vehicul în mod clandestin se furișează în lagărul nostru, unde apoi se dă lupta câte odată cu mai mulți, altădată cu mai puțini sorși de isbândă. Uneori triumfă medicul, altădată el stă cu totul neputincios.

În anul 1924 centrul nostru, printre copii de sub 1 an, înregistrează, 6 cazuri de moarte, determinate de tusa convulsivă.

Un studiu²⁾ făcut în clinica infantilă din München, serviciul prof. Pfaundler între altele se ocupă și de rezistența și felul de comportare al copiilor din institute (Anstaltskinder) față de următoarele maladii: pojar, difterie, pneumonie și turburările alimentare acute grave.

În acest studiu se afirmă că probabilitatea unei complicațiuni pulmonare în pojar la cazurile de rachitism florid este de trei ori mai mare decât în cazurile unde acest rachitism în evoluție este absent. Iar probabilitatea unui sfârșit letal al complicațiunilor pulmonare este de asemenea de trei ori mai mare în aceleași cazuri de afecțiune rachitică evolutivă.

Se pune întrebarea dacă nu există vre'un paralelism asemănător între tusa convulsivă complicațiunile aparatului respirator și letalitate pe de-o parte și rachitism florid pe de altă parte, și în cazurile noastre sugari cari au sucombat, de tusa convulsivă prezentând simptome rachitice mai mult sau mai puțin pronunțate, au fost vre-o câteva cazuri de sifilis congenital și este bine cunoscută legătura de cauză la efect a acestei maladii și rachitism după unii autori francezi (de ex. Marfan).

Pentru demonstrarea modalității cum s'a furișat la pavilionul de izolare în primăvara anului curent scarlatina, ni se pare interesantă sulevarea următorului caz. La 17 Iulie 1924, se prezintă la noi o femeie cu 2 copii, unul la sân iar celalalt având vârsta de 2 ani, întovărășită de soțul ei care a fost înrolat la miliție și care pe timpul absenței lui reclamată de serviciul

militar, a solicitat internarea lor la centru. Fiind un caz care cădea în prevederile legii de asistență ei au fost admiși. Soțul la anumite intervale se prezenta la noi regulat, fiind în permisie de câte o zi. Dela un timp el încetează a-și mai face apariția pentru un interval mai îndelungat; într'o bună zi, la 5 Martie 1925, băiatul mai mare prezintă fenomene de scarlatină fără să fi existat posibilitatea unui import făcut din afară prin intermediul vre-unui copil. Făcând investigațiunile de lipsă am constatat că mama primise o scrisoare dela soțul ei care justificându-și absența, îi comunică că el a făcut o scarlatină, dar că în momentul scrierii se află bine și e în stare de convalescență. Presupunem că militarul din chestiune s'a aflat în starea de descvamațiune și de o dată cu vestea îmbucurătoare despre starea lui de după boală, a trimis nevastei sale în plic scvamele maladii făcute, cari au determinat îmbolnăvirea băiatului mai mare, care a sucombat apoi la spitalul de epidemie, unde a fost transpus.

Câteodată se întâmplă, că mamele, ba chiar și infirmierele cari de multeori sunt fete tinere, nefăcând încă maladiile eruptive pânăce ajung la centru, pot să le facă acolo, contaminând în acelaș timp și copiii cu cari vin în contact. Față de posibilitatea unei eventuale contaminări din partea infirmierelor tinere, ne punem în gardă fie prin faptul, că la secțiile de sugari nu punem decât infirmiere, despre cari știm cu certitudine, că a făcut aceste maladii, sau că pe aceste secții repartizăm numai infirmiere mai în vârstă. Dacă posibilitatea unei infecțiuni din partea infirmierelor în felul acesta se poate reduce simțitor, prezența mamelor tinere, — cari nu pot fi îndepărtate printr'un proces asemănător de selecționare, ele neputând fi eliminate din serviciu, ci având nevoie de ajutorul nostru chiar în urma vârstei mai puțin avansate, — va constitui în permanență sabia lui Damocle care atârnă mereu deasupra capetelor noastre.

În afară de maladiile infecțioase pentru fetițele internate în număr mai mare, o gravitate esențială prezintă și *vulvo-vaginitele*. Infecțiunile gonococice, cari grasăază printre mame se prezintă și la fetițele de prima vârstă cu aceeaș furorare. Examenul medical, care se face la fiecare primire, se întinde și asupra aparatului genital atât la mame cât și la fetițe, procedând noi, de fie care dată și la examinarea bacteriologică a eventualelor secrețiuni vulvare, pentru demonstrarea gonococului. Or, suntem adânc impresionati de numărul mare al acestor vulvo-vaginite infantile, cari se prezintă în număr respectabil.

Numărul lor escesiv de mare, credem că, este în funcție de numărul blenoragiei mamelor și de incuria căreia aceste fetițe cad jertfă, încă înainte de a ajunge la noi.

Un mare rol revine în combaterea și profilaxia acestei penibile maladii venerologului în cursul stării de gestațiune și maternităților, cărora le revine sarcina de a acorda primele îngrijiri noilor născuți Rămân în voia sorții și atunci, fetițele, cari se nasc la domiciliu unde lipsa cunoștințelor necesare, promiscuitatea unor căminuri, folosirea lingeriei comune, nu este în măsură să prevină prezentarea acestor *vulvo-vaginite* gonococice foarte rebele la tratament

Din cauza primejdiei unei contagiuni interne, pe care pot s'o producă aceste vulvo-vaginite, unii pediatri germani, cari conduc „Sänglingsheim“-urile, unde se internează numai copii sănătoși, refuză în

¹⁾ Cassel: Fünfjährige Erfahrungen im Kinderasyl. Archiv. f. Kinderheilkunde 1911, 55 Bd. S. 361.

²⁾ Zaida Eriksson Ueber die Körperverfassung von Anstaltskindern. Zeitschrift f. Kinderheilkunde 31 März 1925.

modul cel mai categoric primirea acestor cazuri. Cassel, 1) este pentru o izolare foarte severă și pentru o evacuare a lor cât se poate de repede. Cu toate măsurile deosebite, ca de exemplu spălaturile aparte, folosirea unui closet separat de către mame, spălături vaginale sistematice și altele, ele constituiesc totuși un pericol permanent, care amenință mereu cu contagiune internă.

Din cauza lipsei de plasamente sau de multe ori constrânși și de multe alte împrejurări, cari nu admit o evacuare imediată a lor, noi suntem adeseori siliți, să reținem în secții deosebite aceste cazuri de vulvovaginite gonococcice fiind nevoiți să ne mulțumim cu măsurile de prevenire înșirate mai sus.

Oftalmiile purulente de aceeași origine în serviciul centrului nostru par a prezenta o actualitate foarte redusă. Chiar în cazul că ele obvin câteodată, tratamentul corespunzător, urmărit cu multă perseverență și conștiințiozitate, ne-a pus în totdeauna în situația de a putea salva ochii celor atinși. Dacă cândva ar fi survenit cazuri de oftalmie purulentă sub forma unei infecțiuni în masă, după cum se pare a reieși din anumite însemnări făcute după cursurile d-lui prof. Mihail, ținem să amintim, că noi nu avem de a face nici în clinici nici în mănec cu aceste cazuri, cari nu datează de pe timpul nostru.

Măsurile de prevenire a maladiilor infecțioase acute în serviciul de clinică infantilă după Marfan, 2) sunt următoarele: „fiecare copil care este admis într-un serviciu unde se află internați și alți copii, trebuie considerat ca suspect, sau ca unul care s'ar putea afla în starea de incubație a vre-unei maladii contagioase, el trebuie supus prin urmare unei izolări riguroase. Această izolare va trebui să dureze cel puțin 15 zile.

După expirarea acestui termen, dacă copilul nu prezintă nici un simptom de boală contagioasă el va putea fi admis în sală comună.

Dintre copiii aflați într-o sală comună, vor trebui să fie ridicați și izolați imediat aceia, cari la un moment dat ar prezenta simptome de boală contagioasă, de bronhopneumonie sau de infecție cutanată, sau când ei prezintă o febră de origine necunoscută.

Marfan reclamă o izolare individuală, în cameră separată. 3)

2. Prevenirea și combaterea maladiilor infecțioase cronice.

Dintre *infecțiunile cronice* merită o mențiune specială *tuberculoza și sifilisul*.

Având conștiința gravității infecțiilor de *tuberculoză* cari ating prima vârstă, credem că este absolut necesar ca atât infirmierele cari îngrijesc copiii, cât și mamele, cari sunt internate împreună cu copiii lor, trebuie să fie examinate și din punct de vedere al proceselor bacilare active. Noi mai recent, grație concursului d-lui dr. L. Pop, șef de lucrări dela sanatoriu de tuberculoză de pe lângă clinica medicală din Cluj,

1) Cassel 1. c.

2) Marfan: Plan général de prophylaxie des maladies contagieuses dans les agglomérations de nourrissons. Traité de l'allaitement et de l'alimentation des enfants du premier âge. Masson 1920 pag. 88.

3) Vezi și raportul lui Weill-Hallé citit în numele unei comisii, din care făceau parte: Nobécourt, Lesné, Hallé, Armand-Delille și Weill-Hallé, încredințați cu elaborarea unui proiect pentru evitarea contagiunilor în mediul spitalicesc Société de pédiatrie, séance du 24 juin. Archives de méd. des Enfants 1919.

recurgem la examen făcut de specialist de fiecare dată când ni-se pare că avem de a face cu astfel de procese active. Am fost determinați la această procedură în afară de cazurile relatate de autorii streini și de următorul caz survenit în serviciul nostru:

La 23 Decembrie 1924, se prezintă pentru primire mama K. Elena venind dela maternitate, unde din cauza unor emoragii genitale a făcut o lăuzie de trei săptămâni. Copila în primele 2 luni prezenta un pond inferior pondului normal, augmentările zilnice fiind cu mult sub valoarea celor obișnuite. La 2 luni de zile după internare, o stare febrilă; la baza stângă pulmonară o submatitate: la puncție lichid serofibrinos. Primul examen bacteriologic demonstrează lymphocytoza. Caracterul lichidului se păstrează mereu; al 2-lea examen bacteriologic făcut la d. dr. Slăvoacă, demonstrează bacilul Koch. Examenul clinic: raluri subcrepitante și crepitante fine la ambii plămâni; splina și ficatul mărite de volum; reacțiunea Pirquet pozitivă la început devine negativă în ultimele zile; diagnosticul de tuberculoză generalizată s'a impus; el a fost confirmat și prin autopsie.

Moașa sau infirmierele ca sursă de infecție cu tuberculoză pentru sugari.

Căutând sursa de infecție, examenul nostru s'a îndreptat asupra persoanei, care a venit mai mult în contact cu sugarul din chestiune; în cazul de față am examinat pe mamă, care nu prezenta nici clinicește și nici radiologiceste nici o afecțiune pulmonară: spută absentă; ascensiuni vesperele de temperatură inexistente. Infirmiera a fost deasemenea examinată, nefiindu-se nici ei nimic. Cazul, a fost prezentat de noi și Societății științelor medicale Cluj, 1) unde d. prof. Hațeganu ne-a îndemnat ca firul investigațiilor noastre să-l transpunem și la maternitate făcând o anchetă printre moașe. Obținând lista moașelor și elevelor cari au venit în contact cu acest copil, două din ele se îndepărtaseră din serviciu. Din cele prezente vre-o câteva prezintă leziuni bacilare, pe cari însă d. dr. L. Pop nu le consideră bacilifere. Era în schimb de notorietate publică printre personalul medical dela maternitate, că una dintre cele două îndepărtate din serviciu, moașa Ana N. a fost baciliferă, despre care credem că din aceste motive a fost concediată. Cercetările noastre au avut ca rezultat escluderea posibilității unei contaminări în serviciul nostru; se esclude și contaminarea din partea mamei, — nu se poate elimina însă posibilitatea contaminării fetei din chestiune din partea unei persoane streine, care în cazul de față nu este imposibil să fi fost moașa ce întretimp a părăsit serviciul. Chiar presupunând că această moașă nu ar fi avut alt rol de cât cel pe care l-a jucat cu ocaziunea asistării la facere; la caz că am putea esclude cu siguranță contaminarea din partea ei, ne întrebăm dacă celelalte moașe sau eleve, cari la examenul radiologic au prezentat leziuni bacilare latente, în anumite momente n'ar fi putut avea puseuri când ele s'au devinut bacilifere. Concluzia: *infirmierele tuberculoase trebuiesc excluse din serviciul de copil și în deosebi din serviciul de sugari, iar mamele tuberculoase trebuiesc separate de copiii lor de sân, concediindu-le, iar copiii lor reținuți în conformitate cu spiritul operei, Grancher-Léon Bernard.*

O problemă nu mai puțin importantă este problema contagiunii interne cu *sifilis* care reclamă de

1) Soc. științelor medicale dela 14. II. 1925.

asemenea anumite măsuri de precauțiune. Este bine știut că copiii sugaci internați fără mame, de obicei sunt puși la sânul unei mame streine, sau doice, care să-i alăpteze. Prin aceasta este dată posibilitatea unei contagiauni. Prof. Marfan¹⁾, semnalează anual câte unu până la două cazuri de sifilis acvrat prin intermediul procesului de alăptare, Schreiber²⁾, amintește de asemenea aceste cazuri survenite la „hospice des enfants assistés“; Galewsky³⁾, a înregistrat în 4 ani două cazuri. Din relatările diferiților autori cazuri de felul acesta par a nu putea fi evitate cu tot examenul medical, care se face de obicei în mod sistematic. Cassel⁴⁾, admite următoarele feluri de propagare a sifilisului:

a) contaminarea se face din partea de mame căreia i-s'a încredințat un copil strein pentru alăptare;

b) copilul în faza de manifestățiuni sifilitice își contaminează doica, ce la rândul ei transmite sifilisul și altor sugari pe cari îi alăptează.

c) din neglijența unei infirmiere sifilisul poate fi transmis prin intermediul ei dela un copil la altul;

d) infirmiera însăși poate să-și contracteze un sifilis dela un copil sifilitic;

e) un copil înainte de a împlini vârsta de 4 luni, plasat la o familie unde leziunile manifeste își fac apariția mai târziu, poate contamina familia întreagă.

Pentru evitarea acestei transmisiuni de sifilis s'a acceptat de către pediatri procedeul, ca copiii de sân admiși fără mame, să nu fie puși la pieptul unei femei streine sau doice, direct, ci laptele de mamă să fie muls și el să li-se servească în butelii. Acesta este sistemul pe care l-am adoptat și noi. Nu am înregistrat nici un caz de contagiune sifilitică într'un interval de 2 ani. Se poate că un rol însemnat îi revine și faptului, că din 45 cazuri de sifilis observate la centrul Cluj și interesând prima vârstă, numai trei au prezentat leziuni cutanate și mucoase, celelalte fiind cazuri de sifilis visceral, distrofic și latent.⁵⁾ Inconvenientul faptului, că copilul nu se pune direct la piept, ci că laptele de mamă se mulge, este, că mamele nu poate fi golită complet și prin urmare cantitatea de lapte de mamă, care ar fi disponibilă pentru copii streini, se reduce simțitor, prin muls se obține cam $\frac{1}{3}$ numai a laptelui secretat. Mai nou, pentru ca scăderea să nu fie așa de importantă, am dispus ca mamele să mulgă prima dată pentru copii streini și numai după aceea să-și pună copilul propriu la piept. Această poziție însă întâmpină rezistență din partea anumitor mame.

Turquan — Paris⁶⁾ la congresul internațional de ocrotire infantilă, ținut la Berlin, amintește că în Franța încă de multă vreme s'a spus, că copii sifilitici pot să fie alăptați numai de mame sifilitice. Încă în secolul al 18-lea Lenoir a înființat un institut unde mamele sifilitice li-se făcea tratament antisifitic și cari alăptau

1) Marfan: Diagnostic dela syphilis congénitale des nouveau-nés et de nourrissons; signes cliniques de probabilité; la réaction de Wassermann, La Presse Médicale No. 36, 5 Mai 1924.

2) Schreiber; La protection des nourrissons et des enfants à Berlin. Lait de femme „en bouteilles“. La Presse Médicale No. 94 1911.

3) Galewsky: Die Gefahren der Syphitisisübertragung, Archiv f. Kinderheilkunde 1905, Bd. 40.

4) Cassel: Die Gefahren der Syphilisübertragung in modernen Säuglingsstationen, Archiv f. Kinderheilkunde 1909, Bd. 50.

5) Vezi capitolul de sifilis congenital al copiilor internați la centru.

6) Internationaler Kongress für Säuglingsschutz, Jahrbuch f. Kinderheilkunde 1911.

în același timp și copii sifilitici cu rezultate satisfăcătoare. Societatea de profilaxie sanitară și morală din Paris, căreia Turquan i-a pus chestiunea în anul 1908, la propunerea prof. Ribemont Dessaignes, încredințează de asemenea copii sifilitici numai mamele sifilitice.

În centrul nostru se face întotdeauna reacția Wassermann în mod sistematic atât la mame cât și la copii, ținând seamă și de simptomele clinice studiate atât de frumos de școala lui Marfan (Marfan, Blechmann, Lemaire, Roger, Salés, P. Vallery-Radot, etc.). Bolnavilor de sifilis, atât mame, cât și copii, li-se face tratament sistematic; copii streini nu sunt puși la piept direct, ci sunt alimentați cu lapte de mamă muls și servit în biberoane, laptele de mamă muls dela mamele sifilitice se administrează numai copiilor cari, prezintă fie o reacție Wassermann pozitivă, fie numai simptome clinice de sifilis congenital.

Debilitatea congenitală și patologică la sugarii dela Centrul Cluj.

Pentru aprecierea materialului infantil îngrijit în centru ni-se pare însemnat pondul pe care îl prezentau acești copii la primire (vezi tabloul cu greutatea copiilor la primire).

Din acest tablou reese că media ponderilor pe care-o prezentau copii la primire este cu mult inferioară pondului obișnuit. Între acești copii, au fost mai mulți debili. Prof. Marfan¹⁾ deosebește trei categorii de debili: a) debilitate ușoară sau de gradul I, când sugarul are un pond între 3 kgr. și 2 kgr. și 500 gr.; b) debilitate serioasă sau de gradul al 2-lea, când el prezintă o greutate între 2 kgr. și 500 gr. și 2 kgr. și c) debilitate gravă sau de gradul al 3-lea, când el are un pond sub 2 klg.; ținând seamă de această clasificare din 145 copii sub un an 2 au prezentat debilitate gravă, 5 debilitate serioasă și 20 debilitate de gradul I. La 15 copii, făcându-li-se primirea în colonii, pondul dela primire nu este indicat.

Dr. Axente Iancu

Medic-șef director al Centrului pentru ocrotirea copiilor Cluj

1) Marfan Turguety et Aris: Emploi du babeurre dans l'alimentation des nouveau-nés débiles, Paris Médical 1924 1-er Nov. și D. G. Salés et Pierre Vallery-Radot: Étude sur la débilité congénitale, organisation d'un service débiles. Le Nourrisson Sept. 1924.

A apărut și s'a pus în vânzare:

„Protecțiunea copiilor în Ardeal“ de dr. Gh. Popovici,

o monografie importantă care elucidează opera de asistență în Ardeal, prima instituțiune culturală a țării.

Un volum 140 pagini 8° mare cu numeroase ilustrațiuni, reprezentări grafice și tabele, cu o prefață de prof. dr. Iuliu Moldovan.

Prețul 120 lei un exemplar.

Ediție frumos îngrijită în atelierele „Ardealul“ Cluj.

ANCHETELE NOASTRE

CAMPANIA PENTRU COMBATEREA SIFILISULUI ÎN JUDEȚELE ARDELENE

— CERCETĂRI MINUȚIOASE ȘI REZULTATE MULȚUMITOARE —

Suveranitatea spirochetului asupra organismului uman este indeajuns de cunoscută. Puterea de penetrație în diferitele țesuturi și organe este irezistibilă, nefiind organ, țesut în care să nu se poată încuiba spirochetul. Sifilisul este boala întregului organism, boala țesutului și nu numai a sângelui cum îl caracterizează nefidel denumirea de „boală de sânge“.

Azi cunoaștem în amănunte, grație descoperirilor făcute de Bordet-Wassermann, Schaudin, cercetărilor anatomopatologice și clinice făcute de Levaditi, Noguchi, Fournier, Finger, și alții — la noi Babeș Hațiegan, Tătar, Nicolau, T. Vasiliu etc.) câmpul de acțiune al spirochetelor. Tot mai vast, tot mai larg se deschide drumul în urma cercetărilor, tot mai multe puncte neclarificate se luminează azi prin cercetări precise și îndelungate.

Sifilisul tot mai mult își cere drept pe masa anatomopatologului în aflarea cauzei letale.

Trecutul sifilisului și-al tuberculozei sunt morminte prea curând săpate.

Deci în fața acestui pericol general, care interesează toată societatea fără deosebire de clasă și poziție, este evident că și măsurile luate contra, trebuie să fie generale.

Combaterea sifilisului trebuie să fie una dintre principalele preocupări ale conducerii de stat. Scoaterea sifilisului din organismul unei societăți este idealul igienistilor și trebuie să fie și-al celor cu răspundere pentru viitor. Dezastrul vizibil și invizibil al sifilisului face ravagii ireparabile. Sifilisarea unei regiuni, unui popor sau unei națiuni este egală cu-o tragedie.

Tocmai în fața acestui pericol acțiunea de-a izola, de-a filtra sifilisul și-a ferit prin închiderea surselor de infecțiune a celor încă neatinși de boala acesta, este una dintre cele mai înalte probleme și îndatoriri de ordin atât moral, cât și material. Refacerea economiei naționale prin eliminarea factorilor disigenici, pe cari îi prezintă sifilisul, câștigă foarte mult, dat fiind că un strat de indivizi infectați cu sifilis într-o societate, scade din producția atât intelectuală, cât și morală a acestei societăți și împiedică fruc-

tificarea adevărată a energiilor originale.

Campania dusă cu toate puterile contra sifilisului este cerută cu toată puterea generației care persistă încă, dar mai cu seamă celei ce urmează.

În fața inamicului comun trebuie să se coordoneze interesele de apărare, aducând pe același plan de acțiune pe toți cei interesați în fața pericolului și cum pericolul sifilisului interesează toată societatea, fără deosebire de clasă socială și stare materială, este necesar, ca în lupta aceasta de desrobire să fie interesați toți factorii societății, atât cei cari dau lupta, cât și cei pentru cari se dă această luptă.

Deci se împune o acțiune generală, sistematică, dusă pe baza unui singur și binehibzuit plan de acțiune, căci fărâmițarea energiilor în luptă periclitează izbânda finală — *sănătatea publică*.

În Belgia, la congresul din 1925, s'a declarat, că pentru acea țară sifilisul nu mai este pericol social, rezultat uriaș obținut prin o bună și sistematică organizare și luptă decisivă. Cu cât mai mult avem noi datoria, ca națiune tină, abia la începutul organizării de stat să formăm cadrele necesare pentru asigurarea eliminării sifilisului și asigurarea unei dezvoltări naturale, fără pericol.

Pericolul mare al sifilisului numai printr'o muncă intensivă medicală-igienică și coordonarea într'o anumită direcție a acțiunii se va putea înlătura.

Pentru atingerea scopului final — *sănătatea publică*, statul este dator a întreprinde întreaga acțiune de regenerare, de perfecționare și progrese sănătos.

În Ardeal în vederea acestui scop încă în anul 1919 Februarie sau format de către Cons. Dir. Resortul Ocrotirilor Sociale, instituțiuni sanitare direct pentru acest scop, numite *Ambulatoare Policinice* și sunt formate direct ca organe de luptă ale statului, prin cari statul poate întreprinde o acțiune energică contra plăgilor sociale și prin exterminarea acestora a asigura o dezvoltare armonioasă-sănătoasă a populațiunii țării.

Principiile cari au determinat

formarea acestor ambulatorii sunt născute din însăși rațiunea igienei sociale. Ambulatorul policlinic este reprezentatul specific al trebuințelor noastre sanitare, plămădit din durerea, suferința și necazurile neamului nostru. Organizarea luptei prin aceste organe ca centre de combatere, prezintă o uriașă importanță și asigură perfect atingerea scopului final — *sănătatea publică*.

În vechiul regat ombaterii sifilisului i-s'a dat o deosebită atenție. Încă în anul 1910 din ordinul dlui dr. Cantacuzino director general al serv. San. întreprinde dl dr. G. Z. Petrescu anchete, formând un tablou de numărul și felul cazurilor de sifilis pe județe, aflând în vechea țară în acel an un număr de 1652 comune infectate, cu un număr de 13.653 sifilitici, (citată după dl dr. I. Bordea directorul gl. al serv. san.) În 1909 fostul medic primar al județului Vaslui, dl dr. Bordea, introduce în vederea combaterii sifilisului „libretul de sănătate“. În 1920 Consiliul sanitar superior, prin comisiune aleasă, hotărăște începerea unei campanii antisifilitice, și în ajutoriul acestei comisiuni vine și „Crucea Roșie Română“. Din îndemnul dlui prof. Mezincescu, studentul Nae Rosenberg, întreprinde o anchetă antisifilitică în comuna Vidra, jud. Putna.

În Ardeal campania antisifilitică prin ambulatoarele policlinice prinde rădăcini adânci, căci ambulatorul policlinic este organul de conducere al luptei pentru regenerarea rasei și pentru restabilirea echilibrului social-sanitar.

Serviciul acesta și-l îndeplinește prin :

I. serviciul intern de consultațiuni și tratament ;

II. serviciul extern (anchetarea sistematică a satelor, populațiunii rurale, muncitorimei, servitorimei, anchetarea școlilor, intervenție la domiciliu, organizarea unei acțiuni severe, sistematice în contra sifilisului, propagandă).

În Ardeal în anul 1921 se pornește e acțiune pentru combaterea sifilisului la țară prin echipe volante și anchete sanitare (ord. no. 6499—1921 Inspectoratul General San'tar, Cluj).

Ambulatorul policlinic este îndatorat a săvârși anchete sanitare în fiecare comună din cercul său de activitate, formând registrul sifiliticilor.

Pe baza acestui registru se va continua tratamentul sistematic.

Pentru a ușura aplicarea tratamentului la un număr cât mai mare de sifilitici și pentru a da posibilitate tuturor de a-și primi tratamentul cuvenit, s'a luat în vedere formarea unor centre și subcentre de tratament, unui subcentru aparținând comunele din apropiere, unde la ziua și ceasul indicat se vor prezintă bolnavii pentru primirea injecțiilor.

Serviciul extern al ambulatorului îl formează I. echipa de recunoaștere și II. echipa de combatere. Echipa de recunoaștere stabilește numărul îmbolnăviților, formând frontul contra sifilisului, iar echipa de combatere va purcede la tratamentul sistematic și periodic.

Se vor forma în fiecare centru mai însemnat ambulatorie policlinice, iar fiecărui ambulator i se va desemna un cerc de activitate, în care este dator a conduce lucrările de combatere.

Ca organe de ajutor vor funcționa sora de ocrotire, agentul sanitar, preotul, învățătorul, moașa.

Ambulatoriile policlinice — Cluj, Târgul-Mureș, Bistrița și Zlatna au anchetat un însemnat număr de comune în anul 1921 și 1922, stabilind numărul sifiliticilor și făcând acestora tratamentul. Ambulatorul din Cluj a anchetat în cei doi ani următoarele comune, cu următorul procent sifilitic:

Poiana Ampoiului	15.0%
Trâmpoele	14.0 "
(vizitat de către dr. Rece)	
Hida	6.8 "
Baica	11.8 "
Feleac	8.0 "
Lona săsească	6.7 "
Borșa Cojocnei	6.0 "
Someșat	4.7 "
Tăuți	3.5 "
Stolna	3.2 "
Aiton	3.8 "

Ca principiu a servit închiderea cât mai curând posibil a surselor de infecțiune, pentru împedecarea transmisiunii virusului.

În anul 1924 luna Februarie ministerul sănătății hotărăște generalizarea pe întreaga țară a campaniei antisifilitice. La direcția regională XI sanitară Cluj se formează 2 echipe volante permanente pe lângă cele 29 centre fixe existente (ambulatorie policlinice, spitale venereice).

Prin serviciile acestea s'a întreprins o intensivă acțiune antisifilitică în special în munții apuseni, munții Bistriței — cei mai contaminați de sifilis.

Cu ocazia combaterii sifilisului

în anul 1924 s'au examinat 66 comune, cu 44154 indivizi.

Ech. vol. No. I. a Ex. în luna Sept.	10854 ind.
" " " II. " " " Sept.	2957 "
" " " I. " " " Oct.	9778 "
" " " II. " " " Oct.	5000 "
" " " I. " " " Nov.	6211 "
" " " II. " " " Nov.	3851 "
" " " I. " " " Dec.	2600 "
" " " II. " " " Dec.	2904 "
Total	44154

specificat pe comune; și echipe:

Echipa No. I. (dr. D. Stanca) în luna Sept.	17 comune și 10854 indiv.
" " II. (dr. I. Comes) " Sept.	4 " 2957 "
" " I. (dr. C. Weber) " Oct.	5 " 9778 "
" " H. (dr. Lechințan) " Oct.	5 " 5000 "
" " I. (dr. A. Pop și dr. D. Stanca) Nov.	9 " 6211 "
" " H. (dr. A. Cărlig) " Nov.	8 " 3851 "
" " I. (dr. G. Pop) " Dec.	3 " 2600 "
" " II. (dr. G. Pecurariu) " Dec.	5 " 2904 "

Procentul sifilisului în comunele examinate:

județul Cojocna:	
Someșul rece	6.2% sifilis
Răcățâu	25.4 " "
Măguri	21.4 " "
Mărișel	17.6 " "
Fildul de mijloc	7.9 " "
Jimborul mare	5.4 " "
Baica	11.8 " "
Adalin	20.8 " "
Borșa	8.9 " "
Fizeș Sânpetru	4.3 " "
Sânmihaul deșert	11.9 " "
Cămarășul deșert	4.8 " manifest
Sărâmsolb.	1.3 " "
Sânmihaul de câmpie	0.9 " "
Fisut	0.7 " "
Lumpert	0.6 " "
Budateleac	1.3 " "
Tagul mare	3.8 " "
Cătina	1.3 " "
Chiciud	1.07 " "
Chibulcut	0.39 " "
Visuia	0.3 " "
Tăgșor	3.9 " "
Tusin	1.7 " "
Sânpetru de câmpie	2.1 " "
Pinite	1.1 " "

jud. Turda-Arieș (munții apuseni)	
Bistra	2.9 " "
Secătura	1.2 " "
Neagra	11.9 " sifilis
Albac	12.9 " "
Arăda	16.8 " "
Scărișoara	10.2 " "

jud. Solnoc Dobăca:	
Preluca veche	19.4 " "
Preluca nouă	27.8 " "
Ciocotiș	12.4 " "
Trestia	15.2 " "
Cărpiniș	13.2 " "
Vad	15.8 " "
Copalnic	13.1 " "
Plopiș	13.5 " "
Lemniu	6.5 " "
Toplița	1.8 " "
Sălnița	1.4 " "
Feleac	2.3 " "
Valea Groșilor	7.8 " "

jud. Bistrița:	
Roșțier	6.7 " "
Sebeșul mare	7.6 " "
Arđan	14.9 " "
Fris	18.4 " "

Formele sifilisului.

Echipa No. I. (dr. D. Stanca) județul Cojocna:	
Sifilis primar	5 cazuri
" secundar	65 "
" latent	793 "

Sifilis III.	239 cazuri
" organic	20 "
" nervos	12 "
" congenital	145 "
Tabes	35 "

Total 1234

Echipa No. I. (dr. Weber) jud. Cojocna:	
Sifilis primar	1 cazuri
" secundar	29 "
" latent	120 "
" III.	1 "

Total 151

Echipa No. II. (dr. Lechințan) județul Bistrița-Năsăud:	
Sifilis primar	1 cazuri
" secundar	62 "
" latent	13 "
" terțiar	17 "
" congenital	3 "

Total 96

Formele sifilisului aflat cu ocazia combaterii sifilisului în aceasta campanie (anul 1924):

Sifilis primar	0.8%
" secundar	4.3 "
" latent	69.8 "
" terțiar	10.0 "
" organic	0.8 "
" nervos	0.45 "
" congenital	9.8 "
Tabes	1.3 "
Paralisis	0.03 "

Deci evident, că predomină sifilisul fără manifestări dând un procent de 69.08 din totalul sifiliticilor.

În total s'au aflat prin echipele volante în anul 1924 2788 indivizi sifilitici.

Deci din 44154 indivizi examinați sau aflat 2787 sifilitici. Media procentului 6.3% sifilis.

În timpul campaniei s'au dat prin echipele volante 7704 injecții cu salvarsan (de notat că în general au fost tratați uai intensiv cei cu manifeste).

Prin echipele volante s'au făcut 2014 analize de sânge.

Afară de echipele volante au desvoltat o acțiune de combatere a sifilisului centrele fixe (ambulatoriile policlinice și secțiile venerice dela spitalele de stat). Prin acestea centre fixe, începând dela 1 Martie 1924 până la 31 Decembrie 1924, au fost tratați 7841 bolnavi sifilitici.

S'au administrat 19061 injecții cu salvarsan, 8202 injecții cu mercur, pe lângă tratamentul acesta sau împărțit o mare cantitate de alifie de mercur pentru fricțiuni.

În centrele fixe s'au făcut în intervalul acesta 4935 analize de sânge.

Trebuie să notăm, că pe lângă acțiunea întreprinsă de către Ministerul Sănătății Publice prin echipele volante, o acțiune laudabilă a dezvoltat clinica dermatologică de sub conducerea dlui prof. Tătaru, direcțiunea casei cercuale Cluj prin secțiile sale de boli venerice, totașa serviciul sanitar al căilor ferate prin serviciul policlinic.

Rezultatul ajuns prin acțiunea aceasta este satisfăcător, deși suntem încă departe de a putea opri cu desăvârșire întinderea sifilisului, în tot cazul bariera care s'a pus și se pune continuu prin muncă neobosită de către organele suscitute și de către medicii practicieni specialişti în aceasta materie, este un obstacol important în calea sifilisului, reducând puterea sa de acțiune.

Dr. Dom. Stanca

Bibliografie

- La „Cultura Națională” au apărut:
- Literatură străină**
- Andreiev L.: Ecaterina Ivanovna, lei 44
Aristofan: Norii, lei 40
Basme Sârbești (ed. V. Popescu), lei 40
Chiarelli Luigi: Masca și obrazul, lei 33
Constant B.: Adolf, lei 33
Daudet A.: Scrisori din moara mea, lei 50
Din țara pieilor roșii (ed. L. Hârșu), lei 35.
Eschil: Prometeu și Persii, lei 35
Floru I.: Basme englezești, lei 32
Fogazzaro Antonio: Daniel Cortis, lei 44
France A.: Birtul la Regina Pedauque, lei 44
Fromentin E.: Dominique, lei 55
Gheorghiu și Avakian: Din lirica armeană, lei 38
Gjellerup K.: Pelerinul Kamanita, lei 44
Hauptmann Gerhardt: Suflete stinghere, lei 44
Hoffmann E. T. A.: Povestiri, lei 50
Holberg L.: Trei Comedii, lei 38
Homer: Odisea, lei 300
Leon Ricardo: Iubirea Iubirilor lei 38
Lesage: Diavolul șchiop, lei 60
Longos: Daphnis și Chloe, lei 30
Maeterlinck M.: Ciclul Morții, 38 lei.
Molière: Școala femeilor, 35 lei.
Maragall I.: Laude, 33 lei.
Niebuhr: Povestiri cu eroi greci, 25 lei
Papini Giovanni: Un om sfârșit, 70 lei
Petronius: Satyricon, 50 lei.
Platon: Dialoguri 40 lei.
Păjaniile baronului de Münchhausen, 35 lei.
Muenchhausen: Prozatorii Spanioli (Antologie de Al. Popescu-Telega), 40 lei.
Rolland R.: Colas Breugnon, 55 lei.
Shakespeare W.: Hamlet, 45 lei.
Shakespeare W.: Machbeth, 38 lei.
Shakespeare W.: Negustorul din Veneția, 45 lei.
Stevens Fr.: Prin împărăția furnicilor, 24 lei.
Tagore R.: Sadhana, 33 lei.
Tagore R.: Naționalismul, 38 lei.
Tharaud J. & J.: Umbra crucii, 38 lei.
Thompson: Făpturi alese, 35 lei.
Tolstói L.: Cadavrul viu, 38 lei.
Wilde Oscar: Prințul fericit, 44 lei.

UNDE NE CĂUTĂM SĂNĂTATEA?

IMPORTANȚA ȘTIINȚIFICĂ, ECONOMICĂ ȘI CURATIVĂ A BĂILOR HERCULANE
— EXPUNEREA COMPLECTĂ A UNUI SPECIALIST —

II.

I. Am văzut că în decursul veacurilor ce importanță s'a dat termelor, să vedem actualmente importanța băilor noastre din punct de vedere *curativ*, și ce avantajii oferă bolnavilor sosiți la cură?

a) Așezate în valea Cernei, înconjurate de munți și scutite de vânturile de nord, cu o climă dulce subalpină, cu drumuri escelente și ușor accesibile din orice parte a Europei (căi ferate și Dunăre) Băile Herculane oferă nu numai un escelent loc de recreație, ci au în acelaș timp apă potabilă ireproșabilă, atât din punct de vedere chimic, cât și bacteriologic, cu o temperatură permanentă de 80 Celsius, scutită de orice murdărie externă, căci bazinele de ciment sunt așchiar la originea apelor dulci cari sunt abundante.

Apaducte moderne cari conduc apa filtrată prin masivul de calcar numit „Muntele Domogled” atât pentru apa potabilă, cât și pentru apa de stropit străzile și parcurile noastre; cu o canalizație corespunzătoare, satisface și cele mai mari pretențiuni igienice sanitare.

b) O sursă termală abundentă salină cum rar alta pe continent: sursa Hercules care se întrebunțează cu succes splendid la afecțiunile nutritive, maladii de femei, anemie etc.

c) Surse termale sulfo-saline bogate în sare și pucioasă cu temperatura între 36—37° Cels. atât de abondente, încât și apa care servește pentru răcirea apei termale e apă răcită: aceste surse sunt bogate în gazuri și emanațiuni.

d) Hidroterapia și băile de acid carbonic artificiale cât și aparate medico-mecanice completează instalațiunile noastre.

e) Hoteluri mari moderne cu terase, lumină electrică, stabilimente confortabile, tot atâtea avantagii.

f) Plimbări pe serpentine în lungimea de peste 60 km. Să nu uităm că ambite, în mare parte închise, leagă băile Ileana cu toate clădirile mari pe o lungime de aproape un km. Excursiunile în jurul băilor, Adah-Kaleh, Cazane, Porțile de fier etc. etc.

Importanța cea mai mare o au însă băile noastre ca băi curative. În decursul veacurilor mii și mii de

bolnavi din toate ținuturile lumii au căutat și aflat tămăduire.

Pe scurt câteva indicațiuni: Afecțiuni gutoase, reumatisme cronice musculare și articulare fracturi învechite cu dureri ale periostului, maladiile cronice de piele.

Contraindicațiuni: Afecțiunile pulmonare, arterioscleroza înaintată a nevrizme, reumatisme acute.

Sursa HYGIENA în urma abundenței de radium și conținutul de Na. cl. în combinațiune cu sarea de Carlsbad ori litium, la boale de ficat și stomac, enterocolită cronică maladii ale sistemului urogenital, gravele, concrețiuni.

II. *Importanța stațiunii noastre din punct de vedere național economic e partea slabă a administrației actuale de stat. Și anume nu se pune nici o greutate de atragere vizitatorilor străini din țările vecine? Băile noastre ar trebui făcute ușor accesibile publicului suferind din străinătate; șicanările cu pașapoarte, vizarea de multe ori făcută de organe nepoliticoase; să fim sinceri: și specula mare din partea unor antreprenori particulari sunt tot atâtea motive de a sili străinii să-și plaseze leva și dinarii lor prin Carlsbad, Postyén etc. Ba cu durere și sincer regret, a trebuit să înghit reproșurile unor frați români din teritoriile subjugate. Nici stăpânii sârbi nu ne șicanează ca autoritățile vamale și ale siguranței din România Mare.*

Trebuie aflată vre-o modalitate d. e. prin rezervarea unui număr de camere exclusiv numai pentru vizitatorii bolnavi străini.

Cu toate aceste neajunsuri am avut anul acesta clienți și din străinătate, și anume în prima linie din Serbia apoi Bulgaria, Turcia, Asia Mică, Grecia, Egipt, Elveția și Austria.

Dacă ne-am folosi de marile avantagii ce le avem în localitate, băile noastre fără de a exploata străinii și clientela ar putea fi o bogată sursă de avuție națională.

Orice capital investat în stațiunea noastră ar renta în scurt timp iar noi am progresa, căci acum durere suntem rămași îndărăt față de trecut, căci multe stabilimente azi nu funcționează, sursele nu sunt destul de bine captate, clădirile decad, conductele asemenea.

Importanța grotei cu aburi azi nici nu se ia în considerare. Am avut ocaziune să stăm mai mult timp de vorbă cu profesorul Pane, de la Universitatea Neapoli, care condus de mine la această grotă și-a exprimat surpriza, că nu se captează cum s'a făcut în țara lui, la Solfanaro.

Cu greu se va afla și în țara noastră un guvern cu spirit de jertfă cum a fost în Aix Les Bains, unde au dominat asemenea împrejurări și unde cu mari spese a fost izolată sursa termală de afluență streină.

Importanța cascadelor cari se află în părțile de sus ale CERNEI încă nu este apreciată. Aici vedem Cerna prinsă între două stânci puternice; captând-o câte turbine nu ar putea funcționa, cât curent electric nu s-ar putea produce?

Sursele ferbinți cari se află pe ste drum de cele 7 izvoare și despre existența cărora nici a 1/100 parte a vizitatorilor nu are idee ce calde sunt (57 Cels) și ce abundente de apă termală — captate încă ar putea fi valorificate. (Păcat că nenumărații inspectori și ingineri nu se interesează și de altceva decât numai de centrul băilor unde inspectează doar terasa și sala de dans . . .)

III. *Importanța apelor noastre din punct de vedere științific.* Aceste ape conțin în comparație cu sursele termale sulfo-saline din toată lumea cantitățile cele mai mari de sare și pucioasă în același timp.

O sursă mai abundentă în HS² ca Sursa Elisabeta nu aflăm, asemenea sursa Reg. Maria nu are pereche ca sursă bogată în același timp în sare și sulf. Abundanța apei din sursa Hercules, radioactivitatea sursei Higiea, sunt tot atâtea mândrii naționale.

Vorbind de radioactivitatea surselor noastre cred că este potrivit a aminti și acțiunea apelor termale.

Nu a putut observa orcine că după o serie de țâi (5—8) se ivește o reacțiune mai mult sau puțin puternică. Fiecare reumatism subacut, fiecare neuralgie ne dă reacțiunea amintită. Aceeași reacție am avut ocazie să o observ și la Institutul de radioterapie pe care l-am înființat noi medicii cari pe timpuri practicam iarna IN ABAZZIA. Va să zică radioactivitatea surselor e agentul cel mai activ. În a doua linie urmează însușirile alcaline ale diferitelor compoziții de sulf cari se află dizolvate cum e d. e. Na. sulf. Ca sulf, iar pe de altă parte

gazurile și anume SH 2 și CO 2, în apele surselor noastre decurg în continuu procese chimice pe cari le putem observa la diferitele surse în diferite forme. La sursa Ileana d. e. apa termală limpede lăsată în cabină, recindu-se formează depuneri ffocoase, depozite de Ca. Sulf și apa devine opacă — tulbure. La celelalte surse observăm depuneri în țevile de lemn și beton.

Depunerile de la sursa Elisabeta sunt sulf. precipitat. Sursa REG. MARIA d. e. e atât de abundentă în gazele SH 2 și metan, încât aprinzându-le ard cu o flacără verde-albastră. Balneologi cu renume recunosc că sulful în statu nascendi are o acțiune specifică provocată pe de o parte prin resorptiunea gazelor sulfuroase, parte prin iritațiunea ce o cauzează acestea asupra ramificațiilor nervilor periferi.

IV. *Din punctul de vedere al științelor naturale* fauna și flora din Valea Cernei are o importanță deosebită. Sunt mai multe specii cari numai aci se află; savanți din țara noastră și străinătate au început din nou să cerceteze valea noastră și au rămas surprinși de cele văzute și aflate la noi. Formarea geologică încă își are admiraturii ei în stațiunea noastră. Savanți ca profesorii Pane-Neapoli, Melihar-Vie na: Mrazec-Buc. Popescu-Voitești-Cluj; Knett-Viena; Radovanovici-Belgrad; Bordea-Cluj; profesorul de speologie dr. Racoviță-Cluj sunt tot atâția admiratori ai florei și faunei noastre.

Dr. A. Crăciunescu

CRONICI CULTURALE ȘI ARTISTICE

România la două expoziții internaționale

Europa cere României mărite, zi de zi dovezi, că vrea și poate să aducă contribuții serioase la civilizația ei. Noi le promitem decâteori vre-un străin ne caută la noi acasă, decâteori suntem atacați în nenumăratele conferințe internaționale, decâteori vrem să dăm generațiilor tinere speranțe mari în viitorul acestei nații . . . Promitem . . . dar rareori punem în fața Europei *fapta* noastră de cultură și progres. Și să nu se creadă că n'am avea destule puteri pentru a ne justifica promisiunile. Nația aceasta, cu toate năpăstuirile veacurilor și-a croit o civilizație specifică — o floare rustică, dar binemeritoare în marele buchet european. Chiar dela marea Unire încoace, cu toate boalele politicii, lucrăm, lucrăm pentru a ne urca demni pe treapta destinată nouă. Din cauza unei propagande slab organizate și a unei neglijențe de care cu greu ne vom putea vindeca, rar se întâmplă să nimerim însă la timp și bine înarmați la marile târguri și expoziții internaționale.

De două ori în acest an însă, — datorită mai mult inițiativei particulare de-

cât guvernanților — România a făcut să se scrie coloane întregi, de cătră oameni competenți despre cultura și civilizația ei. E vorba de *Expoziția internațională a cărții la Florența* și de mult mai importanta *Expoziție de arte decorative dela Paris*.

În piața Cavour, în fața arcului de triumf San Gallo din Florența, orașul podoabelor Renașterii, se ridică Palatul de artă plastică italiană în care s'a deschis în acest an marele „târg” internațional al cărții. Un mare editor italian a vrut să organizeze un „târg”, dar statele participante s'au nizuit să se prezinte cu arta, pe care o dau cărții și s'a ajuns astfel, la o expoziție artistică a cărții. Datorită hărniciei Fundației „Principele Carol”, îndrăgostitilor de carte din sânul ei, dd. Bucuți și Marcu, România a prezentat o admirabilă sinteză a muncii ei, în acest domeniu în ultimi ani. Toate editurile mai de seamă și-au trimis volumele, împreună cu tablouri statistice amănunțite despre volumele și numărul de exemplare puse pe piață. O privire sintetică asupra acestor statistici ne duce la cifra uriașă de aproximativ 10 000.000 exemplare, cu care hrănim anual pe cetitorii noștri. Această cifră a crescut atâtea, datorită marelui propagandă culturale prin broșuri de popularizare, care o facem în ultimii ani. Dovedim prin aceasta Europei, că, după ce am dat nașiei pământul care să-i aducă bunăstare materială, îi dăm și cultura dela care vremurile vitreje au îndepărtat-o.

Mult mai importantă și mai caracteristică este Expoziția de arte decorative dela Paris. Națiile participante s'au aruncat aci într-o emulație, în care pentru că să reziști trebuie să fi foarte bine înarmat. Noi n'am voit să ne prezentăm numai cu artă decorativă. Cu ajutorul marilor prietini francezi, al aceleeaș harnice Fundații, pe care-am amintit-o mai sus și al Comisiunii Monumentelor Istorice am prins momentul pentru a organiza o mare expoziție de artă românească istorică populară și actuală. Am expus astfel în sala Jeu de Paume dela Tuileries ceea ce nația aceasta a elaborat în veacurile ei de existență, jos, în marele atelier popular și sus, în puținele ateliere ale artiștilor noștri. Multe din aceste comori unice le-am pus în „siguranța” Moscovei, de unde cu siguranță nu se vor mai întoarce, dar cele rămase au putut totuși, prezenta străinătății un tablou destul de complet al dezvoltării și activității noastre artistice actuale. Rapoartele publicate în marile cotidiene și reviste streine, cu toată aparența de curtenie pe care o au, totuși, ne recunosc sincer o artă istorică bisericască originală și de o calitate înaltă, o artă populară, în strânsă legătură cu aceasta, plină de delicateță până în cele mai mici amănunte și o activitate artistică astăzi, cam lipsită de unitate și de continuitate istorică, însă destul de bogată și de serioasă.

Ceea ce rămâne din această manifestare artistică de peste hotare este fiziomonie plină de pitoresc a unei nații care, cu toată vremea au legat-o mai mult de grijile zilei totuși, a avut destulă bogăție sufletească pentru a-și împodobi locașul și altarul, iar astăzi deschide larg porțile sufletului artei străine și se apropie tot mai mult de izvoțul național, pentru a da odată o contribuție de esență universală și în același timp originală, marelui muzeu al artei umanității.

INVĂȚĂMÂNT, EDUCAȚIE

BACALAUREATUL

A stârnit o furtună.

Tipurile furtunaticilor sunt multe. Nu se pot discuta toate. Unele se pot discuta din iuțea condeiului.

1. „Beiușul“ scrie:

„Comisia alcătuită din profesori din Regat, nu cunosc *împejurările dela noi*. Nu știu prin câte *greutăți* am trecut, ca să ne însușim o dără de cultură românească. N'au căutat să afle dacă *sistemele* de învățămînt întrebunțate în Ardeal, pot admite aplicarea cu toată rigoarea a bacalaureatului. — Se știe, că în câțiva ani nu *ne-am putut recruta profesori* de franceză, ca elevii să vorbească și să scrie franțuzește. Și *credem că nu-i un păcat strigător la cer, dacă elevii nu pot fi stăpâni pe limba latină, cu două ore la săptămână, ori pe cea franceză*. Pot ei să fie folositori țării, — și fără o orientare temeinică în aceste studii. Și examenul *scripsal* nu poate fi mai dădător de ton, decât cel oral. Totuși la Oradea-Mare, după ce elevii erau îngroziți de prezența atâtor fețe necunoscute la *scripsal*, neavând nici posibilitatea de a-și concentra judecata, s'a precedat invers. Și așa liceele din vestul României au fost clasificate ca incapabile de a da elemente bune țării. — În această clasificare trec și liceele noastre din Beiuș, dintre cari cel de băeți, aproape de un secol a susținut în împrejurări grele făclia luminii românești, dându-ne cele mai bune caractere sub raportul național și religios, două condiții atât de necesare pentru viitorul acestei țări. — Și noi dela această gazetă simțim cu durere cum de nou se deschide o rană în sufletul nostru. *Politica ne-a învățat așa de mult, în cât ea încearcă să ridice baricade între noi și vechiul Regat*. Frații trimiși în comisiile de bacalaureat, ca pedagogi, puteau să distrugă aceste baricade, risipind cu gingășie părerea de „stăpâni și asupriți.“

Deci: Elevii nu știu latinește —; și fără latină pot fi „folositori țării.“ Elevii nu știu franțuzește —; și fără franceză pot fi „folositori“. Examenul „scripsal“ (!) iese rău —; nu-i nimic, țara nu cere astfel de surprinderi. Etc. Cu astfel de păreri încurajem numai *laşitatea științifică*, pe care eu o văd, an de an, întrând în universitate și împiedecând, *aici*, elanul lucrărilor. Tot restul argumentării ocolește *centrul* chestiei, care este: *a ști sau a nu ști?* Cu *neștiința* departe nu vom ajunge!

2. Tipul 2 al combatanților nu sunt bineboitori ca „Beiușul“, ci — politicește-polemici. Se reprezintă *Patria*: Piere lumea, dacă nu se va face o schimbare radicală. *Patria* a aflat și principiile unor comisii, din „locurile competente“, de ex. priuitor la lic. „Regina Maria“ Cluj. For competent *acolo* am fost eu, deoarece eu am presidat examenul.

Acel liceu *serios* a prezentat 13 fete, toate au trecut, fiindcă au respuns foarte bine, bine, suficient... *Acesta-i adevărul*. Și dacă, totuși, nu mă va crede pe *mine* on. organ *Patria*, îi voiu tipări lucrările scrise ale celor căzuți și apărați cu argumentul că băeții ar fi fost apreciați mai sever, decât fetele! Deci pe cale greșită se află și tipul celorce caută a răsturna bacalaureatul cu motivul că el nu *poate* fi drept; și încă mai ales fiindcă „majoritatea profesorilor au fost aduși din vechiul regat!“ Cași cum cei din vechiul regat nu știu cum să facă un examen! De ce se aruncă acest discredit pe un corp profesoral *serios*?

3. Al treilea tip sunt minoritarii. Iau un singur caz. Deputatul sas R. Brandsch profită de prilej, ca să scrie un articol *Autonomia Culturală* (Deutsche Tagespost, nr-o 129), în care conchide:

„Așadar este vremea să plecăm pe alt drum, pe care poate din capul locului ar fi trebuit să mergem: Să începem cu *principialul* și să *cerem pentru noi deplina autonomie culturală*. Minorităților *trebuie să li se dea în administrație proprie tot învățămîntul lor, toată viața culturală*. Statul *trebuie* să se mulțamească cu dreptul de control din punct de vedere al dușmăniei statului, al moralei publice și cu obținerea unui *minim* de învățatură. Dacă nu obținem acest scop, atunci putem prevedea anii în care ultimele drepturi ale școlii noastre vor fi fost stărpite de șovinismul balcanic, sub care oțtăm acum. *Noi cerem autonomia aceasta în forma școlii profesionale libere*.“

Aceasta este negațiunea oricărei influențe a statului român în educația cetățenilor — *săi*. *Principial* negațiunea *trebuie* respinsă! *Real* rămâne de văzut ce rezultate vor da măsurile guvernelor viitoare și *în ce fel se va armoniza statul cu confesiunile sale*. Firește nu cerem ca nedreptatea să fie apărută ori păstrată; dar nici nu putem admite ca, vorba fiind de-o înaintare *generală*, a *tuturor* cetățenilor tineri, spre locurile de conducere în stat, spre posturile de întemeiere a vieții economice și sociale —, onora să li se așeze 'n cale piedeca unui bacalaureat sever (Românilor, din partea statului!) și altora să li se dea drumul spre *aceleași* drepturi însă, cu înlesnirile pe care confesiunile militante le-au *practicat* totdeauna. Aceasta nu se poate admite. Severitatea care a isbit pe Români nu putea să cruțe pe mi-

noritari. Dar severitatea nu este — nedreptate, nu-i așa?

În împrejurări cu acestea presa română trebuia să înțeleagă că obiectivitatea de judecată i-ar fi făcut mai multă cinste, decât îi face alăturarea la campania minoritară, sufletește ușor de înțeles.

Ministerul instrucției va dispune acum de un material de observație bogat. Rapoartele președinților (după câte știu) vor fi publicate într'un volum. Deci ei vor răspunde cu iscălitura și numele lor despre ce au făcut, despre *cum* au lucrat. Nemulțămiiții au avut asigurat un drept: de *contestare* al examenului! Unde s'a mai văzut așa drept?! Ministerul și-a zis; *Audiatur et altera pars!* Și el va decide. Și cum în minister este, în aceste afaceri, om de prima mână d. C. Kirițescu, autor didactic și istoric laureat al Academiei române, și cum D-Sa va ceti și reciti rapoartele și statisticele, și cum D-Sa pricepe a reduce efectele la cauze adevărate, publicul poate fi liniștit: Bacalaureatul va lua forma ce *trebuie* să o ia după o chibzuire a tuturor împrejurărilor pe care l-a descoperit la prima sa funcționare; dar și cu păstrarea *intereselor statului*, pe care nu le putem lepăda din cauza oricărui Vlăduț-al-mamei, desvălit la examen că este . . . Vlăduț.

Respectul de munca copiilor mi-a fost mie, ca vechiu profesor, un principiu ce niciodată nu le-am călcat. Dar ca să aibă *respectul*, bacalaureații *trebuie* să fi făcut *munca*. Să *muncească* mult până la Septembrie. când se vor prezenta a doua oară; liceele isbite să trimeată câte un însoțitor pentru a asista (în public) și a controla ce se petrece cu candidații lor și, la nevoie, adecă la cerere: a da lămuriri. Ar fi sigur că nu s'ar mai cărti inutil, ca acum.)*

Deci, la bună vedere, la toamnă!

G. Bogdan-Duică

*) La comisia II (Cluj) Bistriței sași au avut lângă ei. permanent, un profesor, pe d. Ihl, care, până să le vie, rândul, le va fi dat lămuriri: ce să mai cetească, căci D-Sa a asistat la tot examenul. Nu am. văzut nici un profesor român din Năsăud, Gherla, Dej! G. B. D.

Cititorii nu uită că printre îndatoririle de fiecare zi este și achitarea în mod anticipativ a abonamentului

S I S T E M A T I Z Ă R I M O N E T A R E

Dacă devalorizările monetare au scopurile aparente și imperceptibile ce au fost schematizate în articolul din 19—26 Aprilie a. c. din această revistă, prelungirea lor și încă mai rău intensificarea lor, tind să învenineze scopurile însăși și să creeze cele mai dezastruoase situațiuni. Finanțele publice se desorganizează impozitele anulate în o parte apar mai crude ca niciodată în altă formă și sunt copleșite de cel mai înverșunat dintre tributuri, acela al hârtiei monete autodistrugându-se: salariile reale devin ridicole, averea redistribuită se evaporază în mâinile celor mulți, spre a se grămădi în buzunarele puținor plutocrați; nesiguranța invadează orice ram de activitate și situația țării devine de nesuportat.

Atunci se ivește nevoia imperioasă de a stăvili deprecierea monetei, a acelei monete pe care e întemeiată o mare parte a construcției economice, politice și sociale omenești și se trece la sistematizare.

Sistematizările monetare se obțin în unul din aceste feluri:

1. Revalorizare la valoarea originală;
2. Determinarea unui schimb fix pentru moneda existentă;
3. Distrugerea sau retragerea unei părți din cantitatea monetei emise;
4. Reducerea la o valoare mai mică a bazei monetare;
5. Regruparea de unități monetare vechi într'una nouă;
6. Schimb, cu scont mai mare sau mai mic, al monetei existente, în una nouă, cu bază diversă sau identică;

7. Înlăturarea monetei în curs.

Acestea sunt formele dominante.

1. Revalorizarea nu a avut loc decât atunci când moneda curentă a prezentat pentru statele propășite, industrializate, un agiu mediu anual mai mic decât treizeci la sută și pentru statele mai puțin dezvoltate, un agiu mediu anual nu mai mare de optzeci la sută.

S'au aflat în această situație și au procedat succesiv la revalorizare:

Anglia în 1819—20, după războaiele napoleonice; Statele-Unite ale Americii în 1879, după războiul de secesiune din 1861—65; Japonia în 1883, după urmările revoluției sale din 1868 și ale revoltei din 1870; Grecia către 1910 după, întâiele agii din, 1880 falimentul din 1893 și după războiul nenorocit cu Turcia din 1897.

Starea economică a Japoniei și a Greciei era puțin dezvoltată. Amândouă au avut, timp de un an agii de 80 la sută și au trecut mulți ani, vr'o 15 pentru Japonia și vr'o 25 pentru Grecia, — spre a reveni la paritate.

Statele-Unite și Anglia n'au trecut niciodată peste medii anuale de 30%, deși în unele zile dolarul Statelor-Unite a pierdut până la jumătate din valoarea sa, dar amândouă, și mai cu seamă Statele-Unite, ajunseră la aur printr'o lungă serie de crize economice.

Cele mai recente revalorizări, după marele război, au fost aceea a Suediei; substanțial au mai revalorizat Elveția și Olanda și e în curs de revalorizare Anglia.

Tcate aceste țări s'au resimțit în lunga descupare, au întâmpinat mari greutateți în producțiune și în concurență.

2. Metoda determinării schimbului fi a fost urmată de America latină.

Exemplul cel mai cunoscut e acela al Argentinei, care a fixat în 1899 agiul la 227 la sută și a creat Casa de conversiune, (*Caja de conversión*), secțiune specială a *Banco de la Nacion Argentina*, spre a menține propria moneta în acest raport stabil cu aurul, dând pezului de hârtie valoarea în Lei aur de 2,20, pe când pez-ul de aur echivala cu 5 Lei aur.

Schimb fix a mai avut și Columbia, dela 1897 până la 1917, de asemenea Brazilia cu 15 pence englezi pentru un milreis mai întâi și cu 16 mai pe urmă. Încercă să introducă schimbul fix Guatemala în 1922, stabilind valoarea pezului (5 Lei aur) la 2 centime de dolar (10 bani aur), dar, dispoziția legală nefiind sprijinită de rezerve de aur corăspunzătoare, agiul deveni ulterior, defavorabil.

3. Retragerea sau distrugerea monetei a fost practică după războiul mondial. Începu Cehoslovacia, fu urmată de Grecia, înjumătățind amândoă emisiunea, care însă rămase departe de a se reîntoarce la paritate.

Cehoslovacia încercă să-și revalorizeze moneda, dar trebui să se oprească la jumătatea drumului, din cauza gravei crize ce a urmat și s'a limitat a și stabili valuta pe baza de aproape trei dolari pentru suta de coroane. Intrucâtva acest

metod fu practicat și de Ungaria cu efect negativ.

4. Reducerea la o valoare mai mică a bazei monetare, a făcut-o, în Europa, Rusia, în 1897, cu fixarea valorii rublei dela primitivul nominal de patru lei aur la doi lei și saizecișisase bani.

În America, Brazilia scăzu baza monetară dela 67 pensi englezi pentru un milreis, în trei rânduri, până la 27 pensi. Cile, a micșorat valoarea de bază a pezului dela 5 lei aur la 2,50 mai întâi și apoi la 1,87.

5. Exemplul regrupării mai multor unități monetare vechi în una nouă ni-l dă Portugalia, care, la timpul său, grupă reis-ul, depreciat, în o mie, obținând milreis-ul, schimbat apoi în *escudo*. Brazilia fiind atunci colonie portugheză, urmă calea metropolei.

6. Cel mai întrebuițat mijloc spre a îndeplini sistematizarea a fost schimbul în moneta nouă contra celei vechi. Schimbul s'a făcut totdeauna retrăgând *mai multe* unități vechi dând în schimb *una* nouă, sau emițând o moneta cu totul deosebită de cea veche cât privește baza unitară și numele, însă bineînțeles în raport de valoare determinat cu moneda veche, care era înlocuită.

Cele mai vechi schimburi au fost acelea ale Statelor-Unite ale Americii de Nord. Chiar înaintea războiului pentru independență (1776—1783), statele (atunci colonii) cari trebuiau să alcătuiască mai târziu Statele-Unite, au cunoscut excesele hârtiei-moneta, și agii de o mie la sută și peste, dar războiul aduse inflațiunea la maxim. S'a emis hârtie-moneta federală și totodată hirtie pentru fiecare stat, în cantitate, enormă atunci, de o jumătate de miliard de dolari.

7. Sistematizarea s'a făcut pe baze felurite; înlăturarea de fapt a banilor de hârtie și schimbul unei părți din biletele de unul nou contra a o sută vechi.

În Europa, Franța schimba câțiva ani mai în urmă, *assignatele* pe baza de treizeci contra unui bilet nou, căruia Directoriul îi dădu numele de „mandat teritorial”. La rândul lor mandatele teritoriale, cari nu au fost prezentate la cumpărarea de terenuri naționalizate, se reduceră la zero sau în înlăturarea de fapt.

Urmă Danemarca cu schimbul de unsprezece contra unu și dotând noua moneta cu un sistem special

de garanții. În 1811 Austria își schimbă hârtia la 5 contra 1, reînviind mai pe urmă, în 1816, schimbul unui fiorin vechiu contra patruzeci de centime noi. În 1892—93 Austria făcând un al treilea schimb, schimbând fiorinul de Lei aur 2,50 în două coroane de 1,05 Lei aur fiecare.

Rusia în 1839 a schimbat trei și jumătate ruble vechi contra o rublă nouă de argint.

În America, Columbia schimbă în 1917 la o sută contra unu; Nicaragua la 12 contra unu; Costarica la patru contra unu.

După războiul mondial se făcure cele mai mari eliminări, și anume, după mărime:

Letonia: cincizeci contra unu.

Lituania: o sută cincizeci contra unu.

Polonia: un milion și optsute de mii contra unu.

Rusia sovietică: cincizeci de miliarde 1921, contra unu 1924.

Germania: o mie de miliarde contra unu.

S'a hotărât în Estonia schimbul de o sută mărci estone contra o coroană, tip suedez, și s'a înfăptuit schimbul austriac de 10,000 coroane într'un șiling de 70 bani aur.

Preschimbările cele mai cunoscute, afară de acelea citate ale hârtiei nord-americane a singurelor state și a mandatelor teritoriale franceze, acelea ale biletelor lui Law în Franța în 1720 — înlăturare legală aceasta; ale biletelor peruviane în 1889 — înlăturare de fapt, după ce agiul se urcase la 10 mii la sută; ale biletelor — un miliard de dolari — emise de statele confederate dela Sud în războiul de secesiune (1861—65) contra statelor federale din nord, în Statele Unite, înlăturare totală și legală făcută de Congres cu toată împotrivirea președintelui Lincoln. A fost înlăturată hârtia monetă emiță în Mexic, atât de către revoluționari cât și de guvern, înlăturare legală făcută în 1918 și care a făcut din Mexic unica țară civilizată din lume, unde nu e recunoscută și nu circulă decât moneda metalică.

Exemplele, expuse cu o rapiditate telegrafică și încă necomplete, sunt atâtea încât obosesc.

Din ele se vede câte și ce fel de sistematizări pe bază de devalorizări a cunoscut lumea dela Law — care cu hârtia lui a reușit însă să fie întemeietorul expansiunii și pu-

terii coloniale franceze — și până astăzi.

Experiența istorică, constantă, ne spune că revalorizările nu sunt posibile decât față de devalorizări limitate. Economisti de mare renume, ca Keynes și Cassel, merg mai departe și nu ar voi nici o revalorizare și insistă, mai cu seamă Keynes, pentru stabilizarea pe baza prețurilor.

Dar, cum prețurile nu variază, în țările cu inflațiune de hârtie, numai în raport cu agiul asupra aurului, dar și în proporție cu puterea specială de achiziție în interior posedată de orice monetă depreciată și care e superioară celeia dată de schimbul una asupra dolarului, așa s'ar ajunge cu sistemul lui Keynes, să se stabilească în substanță valori, pentru monetele depreciate, mai ridicate decât acelea ale simplei diferențe față de aur. Spre e emplu, cu schimbul actual al aurului la 212 Lei dolarul (40 lei hârtie leul aur), Leul ar trebui să fie consolidat la 2,5 centime; cum însă prețurile interne din România sunt inferioare nivelului prețurilor mondiale, consolidarea ar trebui făcută la mai mult decât 2,5 centime.

Soluția e ticluită în mod genial, dar are un miros prea . . . englezesc. Urmările ei n'ar fi altceva decât acelea de a ridica puterea de achiziție a leului în străinătate, lăsând însă neschimbată pe aceea din interior. S'ar pune neapărat un frâu exportului, și s'ar da un imbold importului, mai cu seamă al articolelor de manufactură, cari simt mai mult modificările schimbului. Lucrul acesta poate să intereseze foarte mult pe Englezi, Anglia fiind țară prin excelență exportatoare de produse industriale, dar nu poate aduce foloase economiilor statelor cu valută având o capacitate mai mare de achiziție în interior decât peste hotare, cum sunt bunăoară România, Franța, Italia, Belgia, etc.

În orice caz va fi foarte greu de a convinge populațiunii și țării întregi să adopte sistematizări monetare complicate, și se poate prevedea că țările cari așteaptă încă o sistematizare, vor adopta calea simplă și încercată a raportului cu aurul.

Cât privește obținerea dela orice revalorizare, dacă aceasta poate corespunde principiilor teoretice absolute, nu e de acord cu aceea totalitate de factori reali și psihologici, care vrea ca soluțiile să fie

toate întrucâtva relative. Se va prezenta deci oportunitatea de a admite o determinată revalorizare foarte moderată. O revalorizare care să nu turbure noile situații, să nu stânjenească producția, care să nu lovească îmbunătățirile remunerări reale ale muncii sau să reînceapă procesul imoral al redistribuirii averilor.

Orice pas peste aceasta n'ar mai fi sistematizare ci haos și desorientare.

Săcele, Iulie 1925.

Dr. Victor Jinga

BIBLIOGRAFIE

Au apărut în editura „Cultura Națională”

Literatura română

- Agărciceanu I.: Două iubiri 50 lei.
 Alecsandri V.: Pasteluri (ed. S. Pușcariu), 12 lei.
 Alecsandri V.: Sinziana și Pepelea (ed. S. Pușcariu), 12 lei.
 Alexandrescu Gr.: Poezii (ed. Al. Bulescoceanu), 40 lei.
 Basarabescu I. A.: Moș Stan, 28 lei
 Brăescu Gh.: Schițe vesele, 35 lei.
 Brătescu-Voinești I. Al.: Rătăcire 40 lei.
 Caragiale I. L.: Nuvele, 25 lei.
 Caragiale Matei: Remember, 120 lei
 Chendi Ilarie: Schițe de critică literară.
 Creangă I.: Amintiri din copilărie, 30 lei.
 Davidescu N.: Inscricții, 28 lei.
 Delavrancea B.: Paraziții, 28 lei.
 Delavrancea B.: Sultânica, 33 lei.
 Delavrancea B.: A doua constiință 44 lei
 Donici L.: Revoluția rusă. 35 lei.
 Eminescu M.: Poezii (ed. Bogdan-Duică) 60 lei.
 Eminescu M.: Poezii lirice (ed. Lucian Blaga) 15 lei.
 Eminescu B.: Poezii filozofice (ed. Lucian Blaga) 15 lei.
 Foti Ion: Spre necunoscut.
 Furtuna H.: Făt-Frumos, 40 lei
 Gane C.: Prin viroage și coclauri 33 lei
 Goga Oct.: Poezii 150 lei.
 Irineu Cora: Scrisori bănățene 30 lei.
 Ispirescu P.: Basmele românilor 28 lei.
 Lascarov-Moldovanu Al.: Hotare și singurătăți, 38 lei.
 Luca B.: Teatru, 33 lei.
 Maniu Adrian: Lângă pământ (ed. obișnuită), 30 lei.
 Maniu Adrian: Lângă pământ (ed. de lux) 40 lei.
 Minulescu I.: Romanțe pentru mai târziu, 28 lei.
 Minulescu I.: De vorbă cu mine însumi (ed. obișnuită), lei 40
 Minulescu I.: De vorbă cu mine însumi (ed. de lux), lei 80
 Minulescu Ion: Roșu, galben și albastru
 Moscovici V.: Fântânile luminii, lei 28
 Negruzzi C.: Negru pe alb (ed. S. Pușcariu), lei 12
 Negruzzi C.: Nuvele (ed. S. Pușcariu), lei 12
 Nenădescu Șt.: Trei mistere, lei 28
 Pașadat-Bengescu H.: Ape adânci, lei 45
 Pârvan V.: Memoriale, lei 100
 Petrescu Camil: Versuri, lei 28
 Petrescu Cezar: Scrisorile unui răzeș, lei 33
 Petrescu Cezar: Drumul cu plopi, lei 40

FAPTE ȘI OBSERVAȚIUNI SAPTĂMANALE

TREI CALITĂȚI

Aspirăm către perfecțiune, dar vai ce săgăcită a fost natura cu noi, cât de insuficientă și mică și neînsemnată ne simțim ființa. Cei mai buni dintre oameni sunt tocmai aceia cari sunt cei mai capabili de sacrificiu, mai gata să-și nesocotească, jertfiască viața pentru o idee generoasă. S'ar putea stabili chiar o progresiune contradictorică: cei mai perfecți dintre oameni sunt cei cari în mai puțin la viața lor.

Care este tipul ideal al omului? Greu de răspuns. Mi se pare totuși că nu greșim prea mult dacă cineva întrunește trei calități: bunul simț, entuziasmul și erudiția. Bunul simț fără cultură vastă și fără avânt este o valoare modestă. Entuziasmul fără știință și fără simțul justeții, nedăun om fără echilibru: suntem sătui de atâtea „secături entuziaste” fără idei. A avea știință și pasiune, însă a fi lipsit de busola admirabilă a simțământului de dreptate, lipsit de caracter — iarăș este un gol exasperant.

A întruni cele trei calități înseamnă a realiza un tip ideal uman. Printr'o disciplină severă de sine, printr'o încordare tăcută și stăruitoare, printr'un raționalism chibzuit: oricât de modest ar fi gradul atingerii celor trei calități, totuși putem realiza un tip relativ ce-l poate răvni oricine.

HORIA TRANDAFIR.

Ce se petrece la I. O. V. Regionala Cluj? -- Publicul clujan are perfectă cunoștință de cauză că dna general Anastasiu părăsise încă mai demult conducerea regională Cluj a I. O. V-ului. Locul dsale a fost ocupat de către d. general Constantinescu, asistat de un comitet de conducere, care venea cu un aport însemnat al inițiativei particulare la opera de asistență a orfanilor de războiu. Cu câteva luni în urmă însă d. general Constantinescu și întregul comitet au demisionat. Circulă șvonuri de grave incorectitudini, ce se pun în sarcina administrației. Un alt comitet n'a mai funcționat, nici alt președinte nu s'a mai numit. Nimeni din publicul clujan nu mai este dispus a se angaja la patronarea unei situații tulburi și suspect. Credem că autoritatea centrală nu va mai evita a pune capăt acestei stări intolerabile, îndepărtând imediat persoanele ce sunt o piedică în calea bunei conduceri și nu va mai menaja pe nimeni. Sperăm că și până la trecerea direcțiunii independente I. O. V. și devenită complet nepopulară în toată țara în administrația Ocrotirilor Sociale, se vor lua măsuri sumare de către actuala sa conducere! Sărmanii copii! Cauza lor a fost încredută în mâni puțin caritabile. Au fost „administrați” de doamne și domni în automobile și trăsuri elegante, un întreg aparat ce a mistuit enorme bugete, streine de cauza bieților orfani.

O expoziție a școalelor de ucenici. — În edificiul școalelor din strada Cogălniceanu a avut loc o frumoasă expoziție, la care a participat majoritatea viitorilor maestri prin înfățișarea a tot ceea ce răbdarea și dibăcia lor a putut crea mai frumos în confecționarea articolelor de industrie casnică, desene etc. Atenția publică a fost concentrată îndeosebi asupra unei embleme a țării, executată în mod artistic

de frații Sularia, din azilul de copii din Cluj. Ei au câștigat medalia de aur și câte o sută lei premiu suplimentar. În jurul de apreciere a obiectelor expuse erau reprezentate și minoritățile. Numărul Românilor în genere continuă a fi foarte redus în școlile de ucenici. D. director Epure a publicat un anuar cu o expunere istorică detaliată asupra dezvoltării școalelor de ucenici.

Reînființarea cursurilor pentru surori de ocrotire are loc la toamnă în noul institutul de orbi, în Calea Dorobanților. Instituția surorilor, creată de d. Iuliu Moldovan, a dat foarte bune rezultate, apreciate de autoritățile centrale. Personalul va fi riguros selecționat la primire în școală. Pentru satele noastre surorile vor fi cel mai puternic auxiliar al serviciului sanitar.

Pentru monumentul Eminescu în capitală. — Câțiva elevi ai clasei III dela școala civilă de băieți și câteva eleve din clas IV civilă de fete din Săliște au colectat suma de lei 315 pentru monumentul Eminescu din capitală — inițiativă luată de câțiva intelectuați colaboratori la revista *Gândirea* și la ziarul *Cuvântul*. Suma primită la administrația revistei noastre a fost transmisă ziarului *Cuvântul* din București. Daru celor mici este vrednic de toată lauda. Și desigur dacă se pornia această listă de subscripție sub alte auspicii decât ale generalului Moșoiu, deplidă dacă ar fi fost patronală de marile autorități ale scrisului românesc, ea ar fi dat rezultate uimitoare, căci cine în largul Țării Românești n'ar fi jefit cu plăcere un mic obol pentru monumentul celui mai ilustru gânditor al neamului. Credem că totuși se mai poate repera greșala, căci altfel subscripția este compromisă și desluzia procură o reală durere oricărui suflet simțitor.

Polonia și Evreii. — Într'un articol — revistă *Journal de Genève* pune problema de acuitate a Poloniei: o politică nouă față de Evrei. Guvernul polon a încheiat cu comunitățile evreești un aranjament cu viu răsunet asupra populației evreești ce se ridică la trei milioane de suflete. Revendicările Evreilor sunt în parte satisfăcute: recunoașterea oficială a școlilor lor profesionale, a repaosului de sâmbătă, favorizarea emigrației etc. Guvernul polon a cedat având în vedere criza financiară foarte acută, imposibilitatea de a contracta împrumuturi externe din cauza atmosferei nefavorabile ce o făceau Evreii, opoziției dărse a elementelor parlamentare evreești și peste tot forței economice ce o reprezintă Evreii în viața statului polon.

Cursurile dela Vălenii de Munte. — «Neamul Românesc» ne aduce dări de seamă detaliate asupra inaugurării cursurilor Universității populare dela Vălenii de sub conducerea dlui prof. N. Iorga. Nu putem îndestul recomanda îndeosebi tinerețului universitar ardelean, dar și cărturărimii noastre în genere, să cerceteze aceste cursuri cari au în primul rând un efect durabil de unificare sufletească. Nici undre nu este mai potrivit mediul pentru o cunoaștere a intelectualilor din toate provinciile ca la Vălenii. Ca societate, ca mediu sufletec, apoi ca profit

cultural în urma îmbogățirii cunoștințelor și în urmă chiar ca recreație în clima blândă de pe Valea Teleajenului, oricare vizitator va fi răspătit cu vârf și îndesat pentru cheltuielile (foarte reduse de altfel) ale unei petreceri de o lună la Vălenii de Munte.

Aniversarea lui Ioan Huss în Cehoslovacia. — Națiunea cehoslovacă și autoritățile statului până la președintele Masaryk au sărbătorit într'un mare elan aniversarea lui Ioan Huss, un martir al reformei religioase ce a avut așa de mari consecinți asupra primelor începuturi de literatură românească în Ardeal. Pește considerațiuni de rasă și confesii, republica cehoslovacă a îndeplinit un act oficial de pietate și recunoștință față de unul dintre cei mai aprinși deșteptători de naționalitate. Vaticanul n'a înțeles gestul oficial al republicei și a protestat contra instituirii zilei lui Huss, însă aceasta a fost o atitudine pripită și eronată, pentru că se uita latura națională și general-umană a activității lui Huss, care nu poate fi văzut exclusiv prin prizma canoanelor bisericești, ci prin toate influențele ce le-a provocat geniul său reformatoric. Până la punerea sub presă a numărului conflictul dintre republică și Vatican nu este aplanat, însă nu se poate ca în cele din urmă Vaticanul să nu-și dea seama că a procedat în mod unilateral, greșit și fără să îmbrățișeze toate elementele situației și că este bine să-și revizuescă atitudinea — mai ales într'o vreme când socialismul este atât de puternic în Cehoslovacia și când foarte ușor bisericile pot să-și piardă și țărâmul pe care-l mai dețin din moștenirile trecutului, iar religia să fie constrânsă a fi «o chestiune particulară».

Extracție industrială de radium. — Ziariștii excursioniști în Cehoslovacia au putut vizita băile radioterapeutice din Iachimov (Ioachimsthal) primind lămuriri foarte ample dela inginerii cari supraveghează de un număr de ani extracția elementelor radioactive. Ni s'a spus că se extrag abia două grame anuale în valoare de 2½ milioane cehoslovace. Băile sunt foarte bune și vindecă îndeosebi cancerul, reumatismul, boale de piele, și are efecte reconfortante asupra spiritului omenesc (deci contra senilității). Stabilimentul actual balnear este insuficient față de marea mulțime de vizitatori pentru cură. — Decurând doamna Curie, care deține paternitatea noiei denumiri de *radium* a minereului *uranium*, a vizitat îndelung Iachimov s'a interesat de extracția industrială a *oniun*-ului și *polonium*-ului, cari extrase în cantități suficiente ar putea fi întrebuințate în radioterapie conținând surse de raze electrice alfa și alte raze. Doamna Curie se preocupă acum de o metodă rațională de extracție a celor două elemente.

Domnii abonați pot să depună la oricare bancă din localitatea lor costul abonamentului nostru pentru a ne fi transmis prin banca Albina, sucursala Cluj.

DRUMUL ASTREI

Se resimte înviorarea ce a pornit în urma reconstituirii secțiilor. Este o nouă populație în activitatea *Astrei* și dorim ca elanul să nu slăbiască, din contră printr' un pozitivism bine înțeles de către toate secțiile, să fie susținut și sporit continuu.

În viața *Astrei* s'au marcat diferite influențe, exercitate de către personalitățile ei de frunte. Într'o vreme a precumpănit preocuparea istorică, alteori filologică. Cum ea însă este o instituție menită să întrețină cele mai strânse legături cu mulțimea, nu cred că trebuie să mențină un caracter savant, ci să se străduiască a populariza științele, a propaga cultura printre zeci și sute de mii de cetățeni. Ideile și simțemintele *Astrei* trebuiesc comunicate masselor populare, trezindu-le la o viață nouă. *Astra* este în definitiv organizarea culturală însăși a societății în afară de stat dar pentru prosperitatea mai accelerată a statului.

La „popor“, la mulțime pleacă *Astra*. Și cu atât mai vie și durabilă urmă va lăsa *Astra* în drumul său către cei mici și necăjiți, cu cât mai multă pricepere în a-i organiza va duce cu sine în satele și cătunele munților. Un simț de practicitate trebuie să dovediască *Astra*, pentru a obține ameliorări esențiale.

Și iarăși, pentru a ști să apeși pe bubă, este necesar a-ți cunoaște foarte bine țaranul cu toate condițiile sale de viață. Să descvești sursele traiului său, capacitatea sa de muncă, igiena sa, gândirea sa, întregul complex de elemente în care se învârtie viața sa.

Aci văd eu prioritatea *cunoașterii* stărilor dela țară. Cum o vom face? Prin anchete documentate, așa cum le-a plănuț. Institutul de studii „Societatea de mâine“.

Deci pentru *Astra* există un drum invers decât cel de până acum, care a fost al cuvântului, al așa numitei propagande cu vorba vie. Propaganda însăși va fi de o sută de ori mai eficace, dacă se întemeiază pe cunoașterea prealabilă a împrejurărilor locale.

Întâiu cunoaștere obiectivă, apoi procedare la asanare, la opera de înfiptuire a ameliorărilor.

În felul acesta se va face o muncă sistematică, roditoare, cu rezultate sigure, se va da programului de activitate consistență, unitate, iar membrilor *Astrei* o orientare precisă asupra celor ce au datoria să facă.

Îmi pare bine că în primele ședințe ale comitetului secției social-economice s'a hotărât să se dea o însemnătate precumpănitoare anchetelor ce vor îlesni foarte curând o organizare reală a mulțimii, o instruire a ei în a-și cuceri bunurile materiale absolut necesare pentru impulsuni culturale. De îndatăce se va îmbunătăți condiția vieții, nația va fi predispusă pentru o achiziție cât mai bogată de bunuri spirituale. Las'că avem sate cu o bunăstare la nivel superior, însă este enorm de mult de făcut acolo

unde secolele de privațiune au pricinuit o adevărată ruină morală a celor de jos și unde natura fost săracă în darurile sale, cum sunt munții apuseni.

Vom sta la dispoziția publicului mare cu tot felul de îndrumări practice și deodată cu toamna vom porni pe calea celor dintâi realizări pe cari le considerăm necesare, realizări ce erau încredute până acum numai propagandiștilor oficiali ai *Astrei*, cari nu puteau și nu pot fi însă prezenți pretutindeni unde îi reclamă nevoile celor mulți.

Cărturărimea căreia îi parvin rândurile noastre își va face o datorie de conștiință în a se pune la curent cu tot ce întreprindem noi, pentru a transmite mai departe ideile și îndrumările *Astrei*.

Ion Clopoțel

SĂPTĂMÂNA ECONOMICĂ-FINANCIARĂ

Expresse internaționale. Pentru a prețui cât cheltuiesc cei bogați în călătoriile în străinătate, cât costă pe stat nesfârșitele misiuni și călătorii ministeriale în străinătate, cât suntem noi toți de săraci, cari nu ne putem plăti luxul unei călătorii nici până într'un oraș din țară, este de ajuns să arătăm cât costă un drum dela București în străinătate.

Pe luna Iulie o călătorie cu Simplonul — și cu acest tren călătoresc toate mărimile noastre — costă dela București în Anglia (Londra) 1320'80 franci, adică 14528'8 lei; dela București în Franța (Paris) 10957'10 lei; dela București în Elveția (Lausanne) 9450'65 lei; dela București în Italia (Torino) lei 8110'85 și așa mai departe

Pentru un intelectual, care altădată cu câștigul său modest, putea să treacă pragul țării pentru a mai învăța câte ceva iar astăzi nu poate nici să trăiască, e revoltător.

Suntem o țară selbatecă, o colonie africană, unde numai stăpânitorii, numai cuceritorii pot trăi omenește!

Comerț cu Rusia. Din cauze bine cunoscute noi nu avem legături diplomatice cu Rusia, și într'o oarecare măsură nici legături economice. Interesele particulare înving regiztențele Statelor. Astfel în porturile noastre intră foarte multe vapoare foste rusești — cu această naționalitate ne sunt nouă cunoscute de mulți ani — care, ne putând întra supt pavilion rusesc, fiind în stare de războiu cu Rusia, întră cu pavilion neutru sau amic. Fără a poseda *actul de naționalitate* dat de suveranul națiunii al cărui pavilion îl poartă, ci numai cu o simplă tranșacție fictivă, și o naționalizarea de complezență a vre un consulat oarecare, aceste

vase aduc sau duc mărfuri din țara noastră, fac comerț, ne face să avem acte de comerț cu Rusia sovietică, cu care nu avem relații diplomatice. Ajutate de consulatele străine din porturile noastre, unde căpitanii acestor vase sunt primiți și ocrotiți, fără ca să li se ceră justificarea legală a dreptului de a purta pavilionul țării pe care acele consultate le reprezintă, Statul român e pus în neputință de a-și căuta și găsi drepturile sale.

Și oare în adevăr Statul român e așa de neputincios, sau e o indolență la mijloc?

Nu e vorba că am refuza să avem relații economice cu Statul vecin, dar e demnitatea Statului nostru în joc.

Imprumuturi agricole. Pentru împlinirea lipsei de credit atât de mult simțită la țară, Ministerul de agricultură a crezut că e bine să autorizeze *Casa de împrumut pe gai*, să dea împrumut țaranelor cu ipotecarea pământului cu care au fost împrumutări, sau pe care l-au cumpărat dela Stat sau Casă rurală. Fără îndoielă și aceasta e o cale. Pentru ce însă nu se ajută efectiv Băncile populare pentru ca ele să fie în stare să satisfacă în întregime nevoia de credit a țaranelor, pentruce în general nu este ajutată mișcarea cooperativă? Mai întrebăm și noi, pentruce? Doar e lucru cunoscut?

Creditul industrial. În luna August, Societatea națională de credit industrial își sporește capitalul cu 300.000.000 lei, din care potrivit legii, 30% va da Banca Națională, 20% Statul, și restul subscripția publică. Cu chipul aceasta Societatea va putea să-și reia activitatea și să satisfacă cererile numeroase, din ce în ce mai numeroase, ale industriei.

Societatea națională de credit industrial studiază modalitățile de împrumutare a micii industriei, prin mijlocul cooperative-lor de meseriași, sau băncilor populare de meseriași.

Comerț și cultură. La toamnă Camera de Comerț din Bucureșt va deschide, în sălile unde actualmente se află instalate birourile sindicatului Bursei, o mare bibliotecă publică.

Camera de comerț din București, care totdeauna a fost condusă de oameni luminați și mari iubitori de bine, nu este la întâia operă culturală. În afară de sprigul tuturor acțiunilor culturale, și Camera de Comerț, a ținut să fie totdeauna în fruntea mișcărilor culturale — această importantă instituție economică întreține cea mai bună școală de comerț din București, iar Academia de înalte studii comerciale și industriale din București își datorește înflorirea, și noul ei palat în întâiul rând tot Camerei de Comerț din București.

Acum ea deschide palatul său unei mari biblioteci publice, pe care o va întreține cu cheltuiala și străduința ei. Nu avem cuvinte să o felicităm pentru acțiunea ei, și să ne mândrim destul cu existența unei asemenea organism în corpul nostru social.

Excedent bugetar. Anul trecut s-a soldat cu un important excedent bugetar, care s'a împărțit între diferite ministere, și aproape tot s'a cheltuit pe lucruri inutile. Bugetul pe 1925 s'a făcut ca și pe cel din 1924 cu salarii de foamete pentru pensionari, funcționari, militari și profesori. Se pare că și anul acesta — după rezultatele primelor șase luni de aplicare — se va încheia tot cu un excedent. Și mizeria morală și materială a funcționarilor continuă. Excedentul de 6-8 miliarde pe care stoarcerea contribuabililor îl va da, iarăși va fi irosit și aruncat pe lucruri, nefolositoare și cheltuieli somtuarii.

Nu se va termina odată cu politica aceasta de excedente în dauna moralității și a însăși vieții instituțiilor noastre publice ?

Vinurile Banatului și Crișanei. Deși timpul nu este atât de prielnic, cu muncă multă și cheltuieli mai mari, arădani și bănățanii podgoreni speră să aibă o recoltă frumoasă, un vin abundent. Grija lor este însă că depozitele și privințele lor sunt pline încă cu recolta de anul trecut, care nu au vândut-o. Vinurile din aceste părți se duceau de obicei în Austria și Polonia. De data aceasta însă din taxele mari la export pe care le-a pus guvernul nostru și taxele mari la import cu care a fost lovit vinul nostru în țările importatoare au făcut imposibil exportul. În special Austria și-a îndreptat atenția asupra vinului jugo-slav și vinul nostru a fost definitiv înlăturat. De altă parte vinul din părțile acestea, nu poate fi vândut nici în restul țării, fiindcă prețul de transport a unui vagon de vin până la București e de 22,000 lei, ceea ce îl face mai scump ca vinul din regiunile mai aproape și deci nu poate găsi cumpărători.

Și ne mai plângem că nu se muncește destul, nu se produce destul!

Comercializări — Naționalizări. Principii economice bune compromise de o politică economică interesată. După cum în urma înființării S. T. B-ului (Societății Tramvaielor București) principiul *cointeresării* a fost definitiv compromis de finanța liberală, tot astfel prin influența aceleași finanțe principiile *comercializării* și *naționalizării* vor fi și ele definitiv compromise. În viitor ele nu vor fi susținute de cât de economiștii în slujba finanței liberale, și orcare le vor susține vor fi socotiți de oamenii acestei finanțe, chiar dacă ei nu

vor avea nici o legătură cu ea și mai ales nu vor beneficia nimic de pe urma ei. În fie care zi se vorbește de o nouă comercializare unde Statul aduce bogăția și finanța liberală pofta de câștig, sau de o nouă naționalizare în care fără capital și fără capacitate finanța liberală acaparează societățile străine dușmane, care cu bună dreptate s'ar cuveni Statului și poporului românesc întreg.

Par'că e un făcut ca de ce se atinge finanța liberală să rămâie afurisit!

N. Ghiulea

CRONICA MEDICALĂ

În preajmă primului congres general pentru protecția copiilor la Geneva. La finele lunii August a. c. se va ține la Geneva sub patronajul consiliului federal elvețian un congres internațional pentru ocrotirea copiilor. Ordinea de zi este următoarea: Marți 25 August Secția I. Igiena și medicina. Măsurile luate în diferitele țări în vederea reducerii mortalității infantile prenatale, neonatale (primele luni) și copiilor de prima vârstă. Raportorii: Maguet (Belgia), BB. Weill-Hallé (Franța), Arhur Pollermann (Ungaria), Gromski (Polonia).

Secția II. Asistența și ocrotirea socială. Protecția mamei (fetele devenite mame, văduvele, femeile abandonate) și a copilului fără căutarea paternității. Raportorii: Mrs. Arthur Witting (Marea-Britanie), Angela Borrino (Italia).

Secția III. Educațiune și propagandă. Pregătirea opiniei publice pentru opera de protecție infantilă. Raportorii: Sicard de Plauzolle (Franța), David C. Kirkhope (Anglia), Dronsart (Belgia), Mijloacele cele mai eficace pentru adunarea fondurilor necesare reclamate de opere de asistență infantilă. Raportorii: Loeliger (Elveția), Percy-Alden (Anglia).

Miercuri 26 August Secția I. Alimentația rațională a sugarilor (dr.-i Valagussa Italia, și Tailens Elveția). Copii de vârstă preșcolară (dr.-i Bernheim Elveția, Haverschmidt Olanda, Jules Renault Franța).

Secția II. Măsurile luate de către diferitele țări cu privire la copiii orfani și abandonati. (M-me Esther Staohberg Finlanda; Petiko Szandtner Aladar, Ungaria; Alexandru Mogilnicki, Polonia; W-A. Ortt, Olanda). Protecția copiilor în cursul perioadei de tranziție dela eșirea lor din școală și până la intrarea lor în fabrici cu leață integrală (M-me Dr. Gertrude Baumer, Germania; M. Labbé, Franța).

Secția III. Organizarea timpului de recreație (Pasteur Beutel, Germania). Formarea unui personal de ocrotire socială pentru copii și adolescenți (dr. Sollima, Italia).

Joi 27 August Secția I. Elioterapia aplicată la copii (dr. Rollier, Elveția; Sir Henry Gauvain, Anglia). Prevenirea infirmităților la copii (dr. R. C. Elmslie, Anglia; N. W. Murk Jansen, Olanda; Hans Spitzky, Austria). Unificarea statisticilor de mortalitate infantilă prenatală, neonatală și a copiilor de prima vârstă (dr. Roth, Germania).

Secția II. Standardizarea definiției de debilitate mentală și diferitele ei nuanțe (dr. Erwin Lazar, Austria; dr. Cyril Burt, Anglia). Situația copiilor sireini față de țara lor de origine (Tandler, Austria; Rondel, Franța; Wilhelm Neugebauer, Ungaria). Asistența copiilor emigranți în

cursul călătoriei (Miss Ruth Rarned, Statele-Unite).

Secția III. Educația copilului în vederea menținerii păcii (J. Prudhommeaux, Doctoarea Carnegie; M-me Buchéne, Franța.)

La 28 August sedință plenară a celor trei secții. România va fi reprezentată la acest congres internațional prin dl prof. dr. Titu Gane secretar general la ministerul sănătății publice și ocrotirilor sociale care cunoaște de aproape și ocrotirea infantilă din Transilvania, unde azilele de copii reprezintă centrele cele mai serioase abstrăgând natural dela serviciile de clinică infantilă, de pe lângă cele a facultății de combatere a mortalității infantile din întreagă țara.

Ocrotirea copiilor abandonati în Ardeal. Dumineca trecută s'au întrunit la sediul direcțiunii I-a reg. a ocrotirilor sociale din Cluj la o constatare profesională directorii centrelor pentru ocrotirea copiilor și toți șefii diferitelor instituțiuni și capii autorităților cari vizează ocrotirea copiilor în Transilvania. Domnul prof. dr. Gane secretar general, a prezidat și condus desbaterile fiind de față dl dr. Titu Ionescu directorul general al Asistenței Sociale și dl prof. dr. Martinescu director general. S'au discutat amănunțit chestiunile cari interesează de aproape opera de protecție infantilă și s'au dat soluțiile menite să remedieze anumite neajunsuri în viitor. S'au sulevat și considerațiunile speciale ale singuraticelor centre cari reclamă câte odată luarea unor măsuri deosebite. Din discuțiile angajate s'a cristalizat necesitatea unei intensificări în coordonarea și armonizarea activității desfășurate de către diferitele instituțiuni cari tind spre același scop. Acum un an a avut loc o constatare similară a cărei utilitate se evidențiază dela sine.

Tratamentul tuberculozei face progrese. Tratamentul tuberculozei cu ajutorul unui vaccin nou (Calmette și Guerin). În ședința dela 16 lunie a. c. a Academiei de medicină franceză, Calmette și colaboratorii săi prezintă rezultatele clinice și experimentale obținute prin vaccinarea preventivă contra tuberculozei cu vaccinul B. C. G. (asupra căruia s'a mai insistat în coloanele acestei reviste) a copiilor nou născuți. Copii nou născuți cari din diferite motive (lipsa de locuri suficiente, neînvoirea aparținătorilor ș. a.) nu pot fi ridicăți conform dezideratelor Graucher-Léon Bernard din mediul contaminat și de sub influința nefastă, a vre-unui membru de familie care disemină în jurul său germeii tuberculozei, fiind vaccinați de către diferiți medici cu vaccinul mai sus amintit, se par a-și câștiga o imunitate și

rezistență respectabilă față de bacilul Koch. Dintre 178 copii nou născuți vaccinați încă în Octombrie 1922, nici, unul nu a suferit de tuberculoză în intervalul de Iulie 1924 până Iunie 1925 au fost vaccinați alți 2070 copii noul-născuți. Vaccinarea este foarte simplă și lipsită de incidente. Într-o linguriță de lapte se administrează câte o doză de vaccin de trei ori la intervale de câte 48 ore în 3—10 zile dela naștere.

O nouă metodă inovată de un danez pentru tratamentul tuberculozei. Doctorul Mollgard din Copenhaga anunță un nou corp chimic pentru vindecarea tuberculozei. El se cheamă „sanocrysin“ (thiosulfat dublu de aur și sodiu). Medicamentele cari tind la vindicarea acestui teribil flagel social s'au sporit incontestabil încă cu unul. Resultatul se va verifica prin cercetările cari s'au angajat sub controlul unor comisii speciale în diferite țări. Resultatele mai puțin incurtătoare obținute până în prezent prin diferitele metode terapeutice fac ca noul medicament să fie primit cu multă rezervă și scepticism. Léon Bernard la Academia de medicină din Paris face o declarație prin care îndrumă corpul medical ca să abstea de-o camdată dela punerea lui în practica zilnică și recomandă medicilor practicieni așteptarea verificărilor începute de către o comisie specială numită cu această intențiune.

S'a descoperit bacilul cancerului? Ziarele de toate nuanțele trămbiează în ultimele zile descoperirea bacilului cancerului făcută de dr-ii englezi Gyó și Bernard. Dacă această veste s'ar confirma de către cei competenți, ea ar fi menită ca studiul cancerului învâlit încă și azi în mistere, să facă un considerabil pas înainte, când cunoscând agentul patogen al acestei teribile maladii, care în timpul din urmă se pare a fi luat un regretabil avânt și în regiunile ciscarpantine, ne-am apropia foarte de aflarea măsurilor de prevenire și de mijloace terapeutice mai eficace decât acele pe cari le posedăm. Vestea care a străbătut lumea în ultimele zile este natural să determine un fior de înviore și să dea o nouă rază de speranță, a celor cari azi aleargă la efectul miraculos al razelor X și la bisturiul abil al chirurgului dibaciu și cari singure sunt în situația, atunci când intervenia se reclamă la timp, să stăvilească creșterea ne bună a unor celule, cari emancipându-se de sub forța armonizatoare a celulelor învecinate, să dedau la un proces de proliferare nelimitată, menită să eclipseze elementele de ordine, cauzând prin metastazele pe cari le produc prin intermediul vaselor limfatice și sanguine în diferitele regiuni ale organismului, noul puncte de plecare a unui tumoră cari împiedică și paralizază până la inhibiție completă funcția normală a diferitelor organe indispensabile pentru viață.

Dorind să aflăm o părere autorizată despre stadiul în care se află actualmente studiul cancerului ne-am adresat d-lui prof. dr. Titu Vasiliu, unul dintre cei mai distinși eievi ai prof. Babeș și titularul catedrei de anatomie patologie din Cluj, care a ținut nu de mult o foarte instructivă conferință cu proiecțiuni la universitate, în cadrul ciclului de conferințe aranjate de «Astra». D-sa spune că teoria microbrienă a cancerului este destul de veche, și a avut adepți chiar și în sânul școlii românești. O serie întreagă de mi-

crobi și paraziți au fost acuzați de către autori ca fiind factorii determinați ai cancerului; cercetări ulterioare însă nu au putut dovedi rolul lor în etiologia acestor tumore. O altă teorie este cea a iritațiunii, care deasemenea își are argumentele sale. Părerea d-lui prof. Vasiliu este că numai cercetările ulterioare cari vor trebui să fie angajate, vor fi în situația de a confirma sau infirma această nouă descoperire.

Femeile reîntinerec Ziarele minoritare în timpul din urmă vorbesc despre o nouă metodă americană care face posibilă reîntinerea femeilor. Nu este necunoscut marelui public zarva pe care au produs-o în lumea întreagă diferitele intervențiuni asupra organismului bărbatului pentru a-i reda forțele pierdute în lupta vieții. Intervenția chirurgicală a lui Șteiech asupra ductului diferent și funiculului spermatic a făcut ocolul lumii și a fost executat și asupra unor personalități marcante. Vilhelm II. înainte de a se fi căsătorit a doua oară s'ar fi supus deasemenea acestor operațiuni de reîntinere. D-rul Voronoff a transplăntat glandele interstițiale dela maimuță la om constatând efecte de redobândirea calităților bărbătești. Alții au căutat să producă reîntinerea prin transfuziunile sanquine, văzând reparația forțelor ca fiind în funcție de sângele proaspăt injectat. Despre felul cum trebuie să se facă aceste rezultate reamintim conferința prof. Marinescu, ținută la prefectura județului Cojocna, cu ocaziunea solemnităților organizate de către medicii asistenți și preparatori ai facultății de medicină din Cluj, în vederea sărbătoririi marelui savant rom. prof. Marinescu; d-sa cu toate că ar fi plăcut impresionat de posibilitatea unei eventuale reîntinerii, pe baza constatărilor făcute de D-sa în laborator, este silit să ajungă la alte concluziuni. Viața și vrăsta produc anumite modificări profunde în organismul uman. Tesuturile active (în primul rând sistemul nervos) se destramă și sunt înlocuite cu altele mai puțin valoroase (depozit de grăsime) cari le ocupă locul. Este o lege a firii care ne indică drumul pe care omul are să avanseze; angajat odată pe această cale se pare că nu mai există reîntoarcere. Celulele germinative produc ombriionul, noul născut se dezvoltă ca să devină adult care la rân-

dul său trebuie să îmbătrânească. Prima licărire de viață conține în sine nucleul morții; cu primul fenomen de viață s'a distrus o parte din substanța viantă. Cu cea dintâi manifestățiune a vieții, o parte a tesuturilor a suferit. Fenomenul cu timpul se generalizează asupra organismului întreg luând proporții cari duc la ultima etapă incompatibilă cu viața. Legile naturii se par imutabile pentru bărbăți. Să se fi emancipat numai femeia de sub influența acestei legi? Să formeze ea singură o excepție?

Americanul Harry Benjamin a raportat congresului medical anumite rezultate obținute de dânsul cu ajutorul diatermiei la începutul menopauzei, când prin influența calorică produce o circulație mai vie a ovarelor. O irigație mai bună sanghină a glandelor sexuale se pare a elimina sau a atenua inconvenientele cari inaugurează perioada de acalmie sexuală. Sa egaleză aceste modificări, despre cari noi presupunem că au un caracter pasager numai, cu un proces de reîntinere? Nu credem.

Dr. Ax. Iancu

Cu inima îndurerată aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților că scumpul nostru soț, frate și unchiu

Petru Ionașiu

secretar domesial, membru al Sinodului eparhial din Arad și al congresului național bisericesc

astăzi la ora 6 dimineața, după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, în etate de 74 ani și al 12-lea an al fericitei sale căsătorii, împărțit fiind cu sf. taină a cuminăcăturii.

Rămășițele pământești ale iubitului răposat au fost depuse spre vecinică odihnă Marți în 14 Iulie a. c. la ora 3. p. m. în comuna Bulci.

În veci pomenirea lui!

Teresia Ionașiu Văd. Maria Bucur
născ. Santa născ. Ionașiu
soție soră

Număroși nepoți și nepoate.

P R O D O M O

Abonații și cititorii noștri știu că o publicație nu poate prospera decât într-o atmosferă caldă colectivă, când domină spiritul de curiozitate științifică și se crează acele elanuri sufletești, cari au fost chiar originile renașterilor din toată lumea și din toate timpurile.

Ciliți cu regularitate «Societatea de mâine», urmăriți problemele ce le desbat scriitorii, cari vor fi cu atât mai animați în munca lor, cu cât vor avea convingerea că scrisul lor este mai viu comentat și ideile răspândite ca niște scântei electrice în sufletele contemporanilor.

Publicul românesc a fost just în vederile sale și ne-a învrednicit de o atenție care-i face cinste. Numerele revistei au fost trecute prin focul criticilor vii, au fost obiectul discuțiilor fără menajare. Publicul s'a pronunțat cu întregul său simț critic, dirijându-ne, remarcându-și observațiunile favorabile și nefavorabile. Vedem în judecata exprimată semnul unei ere noi în viața publică și sufletul ni se umple de speranțe.

Dorim a fi urmăriți cu atenție, cu perseverență, căci noi nu ne temem de judecata sănătoasă a publicului ci dimpotrivă ne vom lăsa totdeauna controlați și diriguți în censul progresului.

Susțineți cu toții această atmosferă caldă și îndemnați cât mai multă lume să ne citiască . . .

CERCETAȚI STATIUNEA BALNEARĂ NOU RECONSTRUITĂ

Instalațiuni moderne de băi.
Hotel nou. Lumină electrică.
Apeduct. — Salon de cură.
Muzică permanentă. — Locuri
de sport, parcuri, păduri, etc.
Bucătărie românească și ger-
mană. — Comunicația ideală
prin gara R a d n a, pe linia
principală București — Arad.

L I P O V A

CARDIACI! FEMEI!
NERVOȘI! REUMATICI!
CEA MAI IEFTINĂ STAȚIUNE DIN ȚARĂ!
CEREȚI PROSPECTE!

Ingrijire medicală distinsă.
Pentru asigurarea confortului
modern, direcțiunea a investit
un capital foarte mare ridi-
când edificii noi și recon-
struind pe cele existente. —
Ape minerale superioare,
bogate în acid carbonic.
Clima constantă, moderată.

Direcțiunea Băilor Lipova (Bănat).

MELADIILE: GUTĂ, REUMATISM, SCIATICĂ, IMFLAMAȚII CRONICE,
BOLI DE FEMEI, ANEMIE, SCLEROZĂ, NEVRITE, BOLI NERVOASE,
SCROFULOZĂ, RACHITISM, SURMENAJ, NEURASTENIE, ȘI ALTE
BOLI SE VINDECĂ LA SPLENDIDA STAȚIUNE BALNEO-CLIMATERICĂ

PREȚURI MODERATE **Băile termale** LOCUINȚE
S O V A T A IGIENICE

SITUATE LA POALELE MUNȚILOR HARGHITEI, CU AER OZONOT IM-
BĂLSĂMAT DE BOGATE VEGETAȚIUNI CE CRESC PRIN IMPREJURIMI.
LACUL TERMAL „URSU“ ESTE UNA DIN MINUNILE ARDEALULUI.
CĂI FERATE PRIN BLAJ, CUCERDEA ȘI TÂRGUL-MUREȘ.

„Cartea Românească“
Societate Anonimă București
Capital Lei 50,000.000

Institut de arte Grafice, Editură și Librărie. Cărți didac-
tice și literare, române și străine. Registre și furnituri
de birou, rechizite de școală. Tipografie. Legătură,
Stereotipie, Litografie, Turnătorie de litere, Carto.nage.
Confecțiuni de hârtie.

Secție specială de obiecte de artă, marochinerie,
cristaluri, jucări, etc.

„Fotoglob“ Atelier special de fotografie.

Direcțiunea: Bulev. Academiei 3-5,
B u c u r e ș t i

Magazine de desfacere și Ateliere grafice.

București: Bvd. Academiei 3-5, Cal. Moșilor 62-64
(Librăria Sfetea). Str. Șelari no. 12 (Librăria Joanășiu).
Str. Paris No. 16 (Göbl-Rasidescu), Șoseaua Bona-
parte No. 68-72.

S U C U R S A L E :

C l u j : Piața Unirii 7 și Calea Dorobanților No. 14-16
T i m i ș o a r a : Str. Eugen de Savoia No. 7 și Strada
Tepes-Vodă No. 2.

Societatea Afiliată: „Cartea Românească din Valea Târ-
navei“ S. A. Diciosânmărtin.

D. Dr. Victor Deleu, director
Calea R. Ferdinand 34
Cluj

Intreprinderile Forestiere Rom. S. A.

Cluj, Regele Ferdinand No. 38.

Se ocupă cu exploatarea de păduri, cu industrializarea lemnului și finanțarea întreprinderilor similare.

Capital social lei 65,000.000. — Uzine :
Leșnic, Coșnea, Cloșani, Valea
Drăganului (Poeni).

„LEBADA“ S. A.

IN CLUJ, STR. IAȘILOR Nr. 14.

Prima fabrică română de
PLAPOME, saltele, vestimente de pat,
vată și pentru prelucrare de pene aran-
jată cu curent electric.

Magazin de încălțăminte

PETRE S. BACIU
București, Strada Academiei No. 16.

Se găesc gata și comanda
se efectuează prompt.

Magazin de candelabre pt. Ardeal S. A.

CLUJ, CAL. REG. FERDINAND 11.

**Mare depozit de lămpi
și material electric!**

VÂNZARE EN-GROS ȘI EN-DETAIL

Produsele fabricii de bere

CZELL din CLUJ
(Mănăstur)

berea albă
„URSUS“

și berea din malț dublu
„HERCULES“

Avem onoare a aduce la cu-
noștință onoratului Public, că

FIRMA NOASTRĂ

cu RENAME MONDIAL

a deschis și în Piața Clujului
o filială, anume în Piața Uni-
rei Nr. 15 și invităm cu toată
stima onor. Public, să viziteze
magazinul nostru

JULIU MEINL
IMPORT de CAFEA

Se pot vindeca bolile de plămâni?

Aceasta importantă chestiue

este tratată de autor, de Dr. med. Guttman, și prim-medic al lui Finsenkuranstalt din
Berlin, într'o broșură bogat ilustrată.

Această broșură o obține orice medic gratuit și fără taxă de porto prin firma:

PUHLMANN & Co., BERLIN D, Muggelstr. 25-25a